ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು

ಸಾ. ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ, ಎಂ.ಎ.,
ರಾಗಿಣಿ ಪ್ರಕಾಶನ
ಸಾಸಲು
ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕು,
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲಾ

ರಾಗಿಣಿ ೪
ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೧೯೬೨
ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾದಿರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಲೆ ೧ – ೫೦ ನ. ಪೈ.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

ಮುನ್ನುಡಿ

ಶ್ರೀ ಸಾ. ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ ಎಂ. ಎ., ಅವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಅವರನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಅವರ **'ಶಿವ–ತಾಂಡವ'** ನೋಡಿದ್ದೆ. ಸದ್ಯದ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲೂ, **'ಕರೆ'** ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರು **'ಪಾಂಚಜನ್ಮ' – 'ರುದ್ರ ತಾಂಡವ'** ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. **'ಹಂಬಲು'** ಮಾತ್ರ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ.

'ಬಿತ್ತರದ ಬಾನಿನಲಿ ಬತ್ತಲೆಯ ಬಯಲಿನಲಿ
ನಂದನೋದ್ಯಾನವನೆ ಬೆಳೆಯೆ ಮನವಿಲ್ಲ'

'ಮಳೆಬಿಲ್ಲಿನಟ್ಟಣೆಯ ಮೆಟ್ಟಿ ನಾ ನಿಲಬೇಕು
ನೀಲಿದೂರಕು ಒಮ್ಮೆ ನುಗ್ಗಿ ಬರಬೇಕು'
ಎಂದು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

'ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಹೊನ್ನ ಬಸುರಿನ ಹಸುಳೆ'
ಏನೇನು ತೊದಲಾಡಿಸೀತೋ – ಯಾರು ಬಲ್ಲರು ?

ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಬಿಡಿ ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಒಂದು ನೀಳ್ಗವನ ಇದೆ. **'ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು'** – ಈ ನೀಳ್ಗವನವು ಸಂಗ್ರಹದ ಅರ್ಧ ಭಾಗ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅದೇ ಹೆಸರು. ಹದಿನಾಲ್ಕರಲ್ಲೆ, ಸಾಕಷ್ಟು 'ಚೌ–ಚೌ' ಇದೆ. ಮೂರು 'ಸುನೀತ', ಎರಡು ಅನುವಾದ ಇದರಲ್ಲಿವೆ. 'ಔಪಾಸನೆ'ಯ ಶೈಥಿಲ್ಯ ನೋಡಿದರೆ, **'ಬನ್ನಿ ಓ ಗೆಳತಿಯರೆ'** ಇದೇ ಬೇಕು ಎನಿಸುವದು. ಶ್ರೀ ಮರುಳಯ್ಯನವರ ಕೆಚ್ಚು – ವಿಡಂಬನದ ಧಾರೆಯಿರುವ ಉಳಿದ ಐದು ಕವನಗಳಲ್ಲಿದೆ; **'ಮಕಾಸಿನ್'** ಎಂಬ 'ನವ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ಅವರ ಬೆಡಗು, ವಕ್ರೋಕ್ತಿ ವಿದೂಷಣೆ, ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪ್ರತಿಮೆ, ಗೂಡಾರದ ಗೂಢಾರ್ಥ – ಎಲ್ಲಾ ಗೊಂಚಲುಗೊಂಡು ಬಂದು, ಅದರ 'ಕಲಮ್' ಬೇರೆ ಎಂದು ಎದ್ದು ಕಾಣುವದು.

ಇಂಥ ಪದ್ಯಗಳ 'ಅಭಿಪ್ರೇತಾರ್ಥ' ಹೀಗೇ ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸುವುದೇ ಕಷ್ಟ. ಆದರೂ ಆ ಕವನ ಸಭಾರಂಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡೀತು.

ಹಸಿದ ನಾಗರಕ್ಕೆ ಹಾಲನೆರೆದು ಅದು ವಿಷಕಾರಿದಾಗ 'ಕಲ್ಲ ನಾಗರ'ಕ್ಕೆ ಹಾಲಿನುಪಚಾರವು ಅಹಿತ ಪರಿಣಾಮಿಯಲ್ಲ, ಎಂದು ಪುನರ್ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾವು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು 'ಭೂತ–ದಯೆ' ಸರಿಯೇ ? ನಗರ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಎಂಥ ನಿರಕ್ಷರಕುಕ್ಷಿಯಾದರೂ, 'ಅಹಿಂಸೋ ಪರಮೋ ಧರ್ಮಃ' 'ಪರೋಪಕಾರಾಯ ಪುಣ್ಯಾಯ' ಎಂದು ಮುದ್ರಣ ದೋಷಗಳಂತೆ ಕಾಣುವ ವಕ್ರೋಕ್ತಿಯು ಯಾವ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಬೇಕೋ ? ತಿಳಿಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ಪುಟ ಮೂವತ್ತೆರಡರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ 'ಸಂಪೃಕ್ತಾಂ' ಎಂಬುದು 'ಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟಂ' ಎಂದಿರಬೇಕು ಎಂದು ತೋರುವದು. ಆ ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸ ಏನೇ ಇರಲಿ ಹಾಲಾಹಲವನದ ಧರಿಸಿ – 'ಓಂಕಾರಮಯನಾಗುವ ಝೇಂಕಾರ'ದ ಹೊಣೆ ಯಾವ ಕವಿ ಶೀಲಕ್ಕೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾರ.

ಶ್ರೀ ಮರುಳಯ್ಯನವರ **'ಕನ್ನಡದ ಕಹಳೆ'** ಬಿರುಸಿನ ವಾದ್ಯ. 'ಒಡೆದ ಕಿಂದರಿಯೊಂದೆ ನರಳುತಿತ್ತು !', 'ಹೆಗ್ಗಣ' ಜಿಗಣೆ' 'ಮಹಿಷ' ನಿರ್ನಾಮಮಾಡುವ ಯಾವ 'ತೇಜಸ್ವಿ' ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ ಮುಂದೆ ಬರುವನೋ ? ಕವಿಯ ಈ ಪ್ರಗಾಥವು ಜೋರಾಗಿದೆ.

'ಮೆಕಾಸಿನ್' ಕೃತಿಗೆ ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರೇ ಯಾವ ಜಾತಕ ಬರೆಯುವರೋ ? – ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ, ಡೆನ್ಮಾರ್ಕದರ್ಕನಿಗೆ ನಿಜರಾಹು' ಆದವರ ಗತಿ– ಏನಾಗುವುದೋ ? ಏನಾದರೂ 'ರಾಹು' ನೆರಳು; 'ಆರ್ಕ' ತೇಜಸ್ಸು. ಈ ಗ್ರಹಣ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ನಾವೆಲ್ಲ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ.

'ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು' ಅಭಿನವಕೃತಿ; ಸುಮಾರು ಆರುವರೆ ನೂರು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿದೆ. 'ಶರದ' – 'ಹಿಮವಂತ'– ಶಿಶಿರ'–ಎಂದು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಮಹಿಷೂರ ಒಡೆಯರ ಕಾಲಕ್ಕೆ "ಧಾತು–ಈಶ್ವರ" ಸಂವತ್ಸರಗಳಲ್ಲಿ 'ಮಾರಿ'ಯಾಗಿ ಬಂದ ಬರಗಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಭವಿಸಿತೆಂಬುವ ಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು ಆಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ 'ಅಖ್ಯಾನ' ಇದು. 'ಬಹುಧಾನ್ಯ' ಆಮೇಲೆ ಬಂದಿತು. 'ವ್ಯಥೆಯ ಕಥೆ' ಸುಳ್ಳಾದೀತೇ? **'ಕೆಂಗವ್ವ, ಕೆಂಗಜ್ಜ, ಮೂರ್ತಿರಾಯ, ರಾಮಣ್ಣ, ಮಲ್ಲಿ'** ಇವರ ಅದ್ಭುತ – ಭಯಾನಕ – ಬೀಭತ್ಸ – ಕರುಣಕತೆ' ಕವಿ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ಹೆಣೆದಿದ್ದಾರೆ.

ದುರ್ಯೋಧನ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ 'ಮರುಳು' ಗಳು ಬರಿ ನೆರಳು. **'ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲಿ'ನ** ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಗುಣಾಢ್ಯ ಭೂತ ಕತೆಯನ್ನೇ ವರ್ತಮಾನ ಎಂಬಂತೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಿರುವನೋ ಎಂಬ ಭಯ ಚಕಿತತೆ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಕವಿಗೆ ಏಳು ವರ್ಷ ಹಿಡಿದರೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ; ಪಟ್ಟುಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

'ಮರುಳ ನಾನಾದರೂ ಮರುಳಾಗೆ ಮುನಿಸಿಂಗೆ'–
ಕವಿಸ್ಮೃತಿಗೆಡದೆ, "'ಕೆಂಗಜ್ಜ' ನೆಂದೊರಲೆ, 'ಮಲ್ಲಿ ಬಾರೆ'ನ್ನುವುದು
ತುರುಗಾವರಿಂದಿಗೂ ಕೇಳ್ವರಿಲ್ಲಿ"
ಎನ್ನುವ ಕವಿಸಮಯಾಂತವಾಗಿ ಕತೆ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಮದಲಿಂಗನ ಕಣಿವೆ' ಹಳೆಯದಾಯ್ತು; ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ'ಯೂ ಹಳೆಯವಳೇ ! ಶ್ರೀ ಮರುಳಯ್ಯನವರ **'ಕೆಂಗಲ್ಲ ಮಲ್ಲಿ'** ಯ ಕರುಣ ಕತೆ ರಸಿಕರ ಚರ್ವಣೆಗೆ ಅನ್ನವಾದೀತು – ಎಂದು ನಾನು ಆಶಿಸಿದ್ದೇನೆ, **'ಹಿಮವಂತ'** ಎಂದು ರೂಢಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ **'ಹೇಮಂತ'** ಸರಿಹೋಗದೇ ? ಇಂಥ 'ಮಶಕ'ಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹಾರಿಸಿ, ಕತೆ ಹೊಸ ಆವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಲಿ.

ಬಡತನವೊ ಒಡೆತನವೊ
ನುಡಿಯು ನೂರಾಗಿರಲಿ
ಒಂದಾಗಿ ಬನ್ನಿರೈ 'ಗುಡಿ' ಎತ್ತಲೆಂದು ! –
ಎಂಬ ಕರೆ ಸೋದರ ಕವಿಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಲಿ.
" ತೇಜಸ್ವಿನಾವಧೀತಮಸ್ತು
ಮಾವಿದ್ವಿಷಾವಹೈ" – ಈ ' ಸಂಜ್ಞಾನ'
ಇಂದಿನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಕವಿಯ ಧ್ವನಿ ಅದು !

ಸಾಧನಕೇರಿ
ಧಾರವಾಡ
ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ.

ಅರಿಕೆ

'ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು' ನನ್ನ ಎರಡನೆಯ ಕವನ ಸಂಕಲನ 'ಶಿವತಾಂಡವ'ದ ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಇದು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಹಲವರು ಗುರುಹಿರಿಯರ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಫಲ ಈ ಕಿರುಕೃತಿ. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಮತೆಯಿಂದ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೂ, ಆಶೀರ್ವಸಿದ ಗುರುವರ್ಯ ಶ್ರೀ ದೇ. ಜವರೇಗೌಡರವರಿಗೂ ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಶ್ರೀ ಎಂ.ಎಸ್. ವೃಷಭೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಯವರು ನನ್ನ 'ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು' ನೀಳ್ಗವನ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಚ್ಚಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹೆಚ್.ಎಸ್. ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರೂ, ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎಸ್. ಕೇಶವಮೂರ್ತಿಯವರೂ ತುಂಬ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ತಾಯಿನಾಡು' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಬಹಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಜಿ. ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ, ಶ್ರೀ ಹಂಪನಾ, ಶ್ರೀ ಕೆ. ನಾಗೇಂದ್ರಪ್ಪ ಮತ್ತು ಎನ್.ಎಸ್. ಬಸವರಾಜಯ್ಯ ಉತ್ತಮ ಸಲಹೆಗಳನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಇವೆರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ
25–12–1962

ಸಾ. ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ

ಅರ್ಪಣೆ

ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಾದ
ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ **ದೇ. ಜ. ಗೌ.** ಅವರ
ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ

ಸಾ. ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ

1. ಮುನ್ನುಡಿ
2. ಅರಿಕೆ
3. ಅರ್ಪಣೆ
4. ಹಂಬಲ
5. ಕನ್ನಡದ ಕಹಳೆ
6. ಮಕಾಸಿನ್
7. ಔಪಾಸನೆ
8. ಋವಿ ಕಂಡ 'ಬಾಪು'
9. ಕವಿ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ
10. ಇದೋ ಬಂತು ಯುಗಾದಿ
11. ನಿನ್ನದೀ ನಲವಾಡು ನಮ್ಮಪಾಡು !
12. ಕೂಗುಕೋಗಿಲೆ !
13. ಗಣೇಶಸ್ತವ
14. ಬನ್ನಿ ಓ ಗೆಳತಿಯರೆ
15. ನಿವೇದನಾ ಗೀತೆ
16. ನಗರ ವೀಥಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಬೇಂಟೆ
17. ಕರೆ
18. ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು (ಶರದ) ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟ
19. ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು (ಹಿಮವಂತ) ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟ
20. ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು (ಶಿಶಿರ) ತೃತೀಯ ಸಂಪುಟ

ಹಂಬಲ

ಬಿತ್ತರದ ಬಾನಿನಲ್ಲಿ ಬತ್ತಲೆಯ ಬಯಲಿನಲಿ
ನಂದನೋದ್ಯಾನವನೆ ಬೆಳೆಯೆ ಮನವಿಲ್ಲ
ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದಿರನ ಕನ್ನಡಿಯ ಭಿತ್ತಿಯಲಿ
ಹೆಸರನ್ನು ಕೆತ್ತುವಾ ಬಯಕೆಯೆನಗಿಲ್ಲ

ಬರಿದು ಬರಿದಾಗಿರುವ ಎಲುವಿನಾ ಪಂಜರಕೆ
ಹಾಡಹಕ್ಕಿಯದೊಡೆ ಎನಗಿಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ
ಕರಿದೆರೆಯ ಮಿಳಿರಿಸುವ ಕಿಂಕಿಣಿಯ ಸಂಕುಳದ
ಚಿಕ್ಕೆ–ಚದುರಂಗವಿಡೆ ಹಂಬಲಿಕೆಯಿಲ್ಲ

ಹಚ್ಚಹಸುರಿನ ಪಚ್ಚೆ ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಹರಿಬೇಕು
ಹೂ ಅರಳೆ ಅದರೊಡನೆ ನಾನು ನಗಬೇಕು
ಹಕ್ಕಿಗೊರಲಿನ ಗಾನ ತಾನತ್ತರಂಗಿಣಿಯು
ತದನಿ ತಂದನಿತಾನ ಎದೆದುಂಬಬೇಕು

ಬಿಮ್ಮನಿಹ ಬೆಟ್ಟದೊಲು ಸುಮ್ಮನೂ ಇರಬೇಕು
ಒಡನೆ ಜಲಪಾತದೊಲು ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಬೇಕು
ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಹರಿಹರಿದು ಕೊಳವಾಗಿ ನಿಲಬೇಕು
ತೆರೆಯ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಲಿ ತೂಗಾಡಬೇಕು

ಎಲರಾಗಿ ಸುಳಿಸುಳಿದು ಪರಿಮಳವ ಕಳಬೇಕು
ದುಂಬಿ ಬಂಬಲಿನಲ್ಲಿ ನಾ ಸೇರಬೇಕು
ಜಲಧಿ ಎದೆಯಾಳಕ್ಕು ಮುಳುಗಿ ಹುಡುಕಲಿಬೇಕು
ತಾವರೆಯ ತೇರಿನಲಿ ರಸಯಾನಬೇಕು

ಅರುಣ ಕಿರಣಗಳೆಳೆಯ ಉಡುಗೆಯನು ತೊಡಬೇಕು
ಮುದದ ಮುಗಿಲಾಗಿ ನಾ ತೇಲಿ ಬರಬೇಕು
ಮಳೆಬಿಲ್ಲಿನಟ್ಟಣೆಯ ಮೆಟ್ಟಿ ನಾ ನಿಲಬೇಕು
ನೀಲಿದೂರಕು ಒಮ್ಮೆ ನುಗ್ಗಿ ಬರಬೇಕು

ಏಕೊ ಏನೋ ಕಾಣೆ ! ಯಾವ ರಾಗಕೊ ಕಾಣೆ
ಮರುಳು ಮನ ತುಡಿಯುತಿದೆ ಸಂತವಿಡಬೇಕು
ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಹೊನ್ನ ಬಸುರಿನ ಹಸುಳೆ
ಮೊದಲ ತೊದಲಿನ ಗಾನ ಕೇಳಲೇಬೇಕು !

ಕನ್ನಡದ ಕಹಳೆ

"ಏಳು ಕನ್ನಡ ವೀರ, ಏಳು
ಎದ್ದೇಳು–
ಸುಪ್ರಭಾತದ ಸಮಯದರುಣದೋಕುಳಿಯಲ್ಲಿ
ಪುಟಿದು ಮೇಲೇಳು!
ಸಪ್ತಸಾಗರದೆದೆಯ ಕುದಿಕುದಿಯ ತಾಂಡವದಿ
ಮೊರೆದು ಮೇಲೇಳು !
ಮುಗಿಲ ಮರೆ ಮಿಂಚಾಗಿ
ಸಿಡಿಲ ಮರಿ ನೀನಾಗಿ
ಸಿಡಿದು ನೀ ಹೊರಬೀಳು !
ತಡಿತುಂಬಿ ತೇಂಕುತಿಹ ತೊರೆಯೆರೆಯ ತೆಮರಾಗಿ
ಮೂಡಿ ಮೇಲೇಳು!
ಏಳು ಕನ್ನಡ ವೀರ, ಏಳು,
ಎದ್ದೇಳು!"

2

ಮೇಲುದುರ್ಗದ ತುದಿಯ ಕೋಡು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ
ನಿಂದಿಹನು ಬಡಜೋಗಿ ಕಿಂದರಿಯ ಪಿಡಿದು,
ಗ್ರೀಕು ಮಲೆಯಲಿ ನಿಂದ ಬಾರ್ಡನಂತೆ!
ಕಿಂದರಿಯು ಒಡೆದಿಹುದು,
ಅವನ ಬಾಳೊಡೆದಂತೆ!
ಸವಿಗನಸು ಕೆಟ್ಟಂತೆ!!
ಬೆಳ್ಮುಗಿಲೆ ರೂಹಾಗಿ ಮೂಡಿಹುದೊ ಎಂಬಂತೆ
ತೋಳೆರಡು ಯಾತದಂತತ್ತಿತ್ತ ತೊನೆಯುತಿವೆ
ಜಗಕೆ ಆಶೀರ್ವಾದಗೈಯ್ಯುವಂತೆ!
ಭವಿತವದ ಬಾಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಪೇಳುವನೊ
ಸತ್ತದಿನಗಳ ಮತ್ತೆ ನೆನಸಿಕೊಡಲೆಳಸುವನೊ
ಯಾವುದನು ನಾ ಕಾಣೆ!
ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳು,
ಮಧುರ ಮಂಜುಳ ವಾಣಿ ಸುಧೆಯಾಗಿ ಹರಿಯುತಿದೆ
ಕೇಳಿ ತಣಿ
ಮತ್ತೆ ಮಣಿ !

3

"ಬಾರೆನ್ನ ಸೋದರನೆ,
ಸತ್ತ ಶತಮಾನಗಳ ಇತಿಹಾಸದೊತ್ತಗೆಯ
ತೆರೆದು ನೀ ನೋಡಿಹೆಯಾ?
ಹೌದೇನು? ಇಂದೊಮ್ಮೆ ನೋಡಲ್ಲಿ,
ಏನ ಕಾಣುವೆ ಅಲ್ಲಿ?
ಮಡಿದು ಮಣ್ಣಾಗಿರುವ ಮನ್ನೆಯರ
ಮಕುಟಗಳೆ?
ಕೆಡೆದೊಡೆದು ಹುಡಿಯಾದ ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನವೆ?
ಶಿಥಿಲ ಕೋಟೆಗಳಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಸೌಧಂಗಳಸ್ಥಿಗಳೆ?

ಬಿರುನೆಲದ ಬರಿಗನಸು !
ಮುರಿಬಿದ್ದ ಭಾವಣಿಯ ಮರಣ ಚೀತ್ಕಾರ!
ಗಿಡಗೆಂಟೆ ಕಂಠಗಳ ಚಿಲಿ ಹಲ್ಲ ಶಿಳ್ಳು ನಗೆ
ಕಾಗೆ ಗೂಗೆಯ ಹಾಡು,
ನರಿ ನಾಯಿ ಹಂದಿಗಳ ಆಟಿಕದ
ನೆಲೆವೀಡು !!

4

ಏಕೆ ಕನ್ನಡ ವೀರ,
ನೆನೆಯಲಾರೆಯ ನೆರೆಯ ಕಿತ್ತೂರ
ಕೇಸರಿಯ?
ಗಂಡುಮೆಚ್ಚಿನ ಭೂಮಿ !
ಅಂದು !!
ಇಂದು?
ಆಗಿಹುದು ರುದ್ರಭೂಮಿ!!!
ಎತ್ತ ನೋಡಿದಡತ್ತ ಹೊತ್ತ ಹೆಣಗಳ ಸಿದಿಕೆ,
ಒಡೆದು ಚೂರಾಗಿರುವ ತಲೆಗೊಳ್ಳಿ ಮಡಕೆ,
ಚಿಂದಿಯಾ ಹೊದಿಕೆ !
ಗಂಡುಗಳ ಬಿಸಿರಕ್ತ
ಉಂಡ ಆ ನಾಡು
ತಾನಾಗಿ ಚೀರುತಿದೆ
ಹೆಣದಗೂಡು !
ಬೇರೊಂದು ಪುಟವ ತೆರೆ–

5

ಏನದಚ್ಚರಿ ಗೆಳೆಯ!
ಕಾಣುತಿಹೆ ಏನು ?
ಹೊನ್ನಿನಂಗಾರದಲಿ ಸಿಂಗರದ ಪೂವಲಿಯೆ ?
ಕನಸುಣಿಯ ಮುದವಡೆದ ಮಧುಮಾಸದೊಸಗೆಗಳೆ ?
ಹಾಡು, ನುಡಿ, ಕೇಳೋಣ,
ನಡೆಮುಂದೆ, ನೋಡೋಣ !
ಹೊಸ ಹಾಡು ! –––ಕವಿ ಹಳಬ !!"

6

"ಹೇಮಕೂಟದ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡದ ಬಾವುಟ !
ಮಣಿಯದಕೆ ತಲೆಬಾಗಿ, ನಟ್ಟಿರಲಿ ಶಾಶ್ವತ !!
ಬಾಳ್ ವಿಜಯನಗರ !
ವಿಜಯನಗರಂ ಬಾಳ್ಗೆ !
ಅದಿಕೊ ಜಯ ಜಯ ಘೋಷ!
ಆಲಿಸಾಲಿಸೊ ಗೆಳೆಯ ನಿನಗಿಂದು ತೋಷ !
ವಿಜಯನಗರದ ವಿಜಯ ವೈಜಯಂತಿಯ ಕಾಣು !
ದಿಕ್ತಟದಿ ಪಟಪಟಿಸಿ ಹಾರುತಿದೆ ತಾನು!
ಎದ್ದು ಬಾ ನನ್ನೊಡನೆ, ಆಯಾಸವೇ ನಿನಗೆ ?
ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡು ಮುಂದಕ್ಕೆ ರಾಯರೊಡ್ಡೋಲಗಕೆ
ಕೇಳು ಕಿನ್ನರ ಗಾನ, ಹಾಡು ಕವಿಗಳಗಬ್ಬ,
ನಾಟ್ಯದೌತಣವಿರಲು ಕಣ್ಣಿಗದು ಹಬ್ಬ !
ವೇದ ಮಂತ್ರದ ಘೋಷ ಪುಟಿಯುತಿದೆ
ದೇಗುಲದಿ
ದ್ವಾರದಲೆ ನಿಂದೊಮ್ಮೆ ನಮಿಸು

ಬಾಗಿ !
ಕತ್ತೆತ್ತಿ ಕಾಣಲ್ಲಿ ಅದೊ ಋಷ್ಯಮೂಕ
ರಸಋಷಿಗಳಾಗಾರ ಕರುನಾಡ ನಾಕ
ತುಂಗಭದ್ರೆಯ ತಡಿಯ ಪುಳಿನದೊಡ್ಡನು ಹಾದು
ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕು ತೀರ್ಥದಲಿ ಪರಮ ಪಾವನನಾದೆ !
ತಡಿಯೆಡೆಯ ತರುಗುಲ್ಮ ತಣ್ಣೆಳಲ ತಂಪಿನಲಿ
ತಂಗಿ ನೀ ಹಾಡೊಮ್ಮೆ ಮಂಗಳದ ಹಾಡು !
"ಪಂಪೆ !
ಸೊಂಪಿನಾ ಸಿರಿಯೂರು ಈ ನಾಡು ಪಂಪೆ !
ಸಂಪಗೆಯ ಸೌರಭವ ಸೂಸುತಿಹ ಪಂಪೆ !!
ಪಂಪಾಂಬಿಕಾ ದೇವಿ ಶ್ರೀ ವಿರೂಪಾಕ್ಷರು
ನಲಿನಲಿದು ಒಲವೆರೆದು ಪೋಷಿಸಿದ
ಪಂಪೆ !
ನಮೋ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ನಮೋ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ
ನಮೋ ಮಹಾಮಾತೆ ಪಂಪಾಂಬಿಕಾ
ನಮೋ ಮಹಾಮಾತೆ ಪಂಪಾಂಬಿಕಾ"

7

"ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸು, ಗಮಕಿ,
ಅವನ ಹಾಡಲ್ಲಿಲ್ಲ ಮೆಲೊಡಿ !

ಪಂಪೆ !
ಸೊಂಪಿನಾಗರ ಪಂಪೆ !
ಸಂಪಗೆಯ ಪಂಪೆ !!
ಗೂಬೆಗಳ ಬಾವಲಿಯ ಬಳಗಗಳ
ಮುದಿಹದ್ದಿನೌತಣದ ಮೀಸಲಿನ ಕೊಂಪೆ !

8

ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲಿನ ಇತಿಹಾಸ
ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿಯ ಭರಮ,
ವೀರಮದಕರಿ ಹನುಮ,
ಒಮ್ಮೆ ನೆನೆದರೆ ಸಾಕು ಕೆಚ್ಚೆದೆಯ
ಕಲಿಗಳನು
ಎದೆ ಮತ್ತೆ ತುಂಬುವುದು,
ಹುಚ್ಚು ಮನ ಕುಣಿಯುವುದು,
ತೋಳು ಒನಕೆಯನೆತ್ತಿ ಓಬವ್ವೆಯ
ನೆನೆಯುವುದು !
ಅಯ್ಯೋ................ಹೋಯಿತೇ.............
ಸರ್ವವೂ ಶೂನ್ಯದಲಿ ಬಟ್ಟ ಬಯಲಾಯಿತೇ................
ಓ ಎನ್ನ ತಾಯ್ನೆಲವೇ,
ನನ್ನದೆಯ ಸವಿಯೊಲವೆ
ನಿನಗೆ ಕಡೆನೀರೆರೆಯೆ, ನೀನೆನ್ನನುಳಿಸಿದೆಯಾ ?
ಸತ್ತ ಯೋಗಿಗಳೆಲ್ಲ ಸಗ್ಗವನು ಸೇರಿದರು,
ನಾಡು ನುಡಿಗಳಿಗಾಗಿ ದುಡಿದಮರರಾಗಿಹರು;
ನಾನೊಬ್ಬ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ
ನನಗಿಲ್ಲವಾ ಭಾಗ್ಯ
ಬದುಕಿಸಿದ ಯವನದೊರೆ
ಬೇಸತ್ತು ಬಲಿಗೆ!

9

ಓ ಪುಂಡ ಯವನ,
ನಿನ್ನ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದಾಯ್ತೆ?
ಕನ್ನಡಿಗನೆದೆಗೊಳದ ಕೆನ್ನೀರು ನಿನಗಿಂದು
ಅನಿತು ಸವಿಯಾಯ್ತೆ ?
ಕವಡು ನುಡಿ ಕಪಟದಲಿ ಕಟುಕತನದೊಟ್ಟಿಲಲಿ,
ಕರ್ನಾಡ ಶಿಶುವಿಂಗೆ ಮರಣ – ಜೋಗುಳ ಹಾಡಿ,
ವಂಚಿಸಿದ ನಿನಗಿಂದು ಕಾದಿಹುದು ದುರ್ಗತಿ!
ಪತನ ಪದವಿಯನಿತ್ತೆ ಬಿದನೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ
ಕಿತ್ತೂರ ಕೆಡೆಗಿಡಿಸಿ ಕೇಸುರಿಗೆ ಬಲಿಗೊಟ್ಟೆ
ಇಕ್ಕೇರಿ ಕೆಳದಿಗಳು ಮುಕ್ಕಿಹೋದವು ಮಣ್ಣು !
ನಿನ್ನ ಸೋದರನವನು!
ಯಾರಾದರೇನು?
ತಿಂದು ತೇಗಿದ ನಮ್ಮ ದೇಗುಲದ ದೇವತೆಯ
ಬೇಲೂರು, ಹಾಳೂರು !
ದೋರಸಮುದ್ರವದಾಯ್ತು, ಹಳೆಯಬೀಡು !
ಪಾಳು ಗೂಡು !!
ನಿನ್ನ ಸಿರ ಸಿಡಿದೊಡೆದು ಹುಡಿಯಾಗಿ ಸುರಿಯುವುದು
ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರೈಸಿರಿಯು ಮಸಣಿಪುದು ಮುರಿದು
ಮೂಡವನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡಮ್ಮನ ಕಂದ,
ಮೆಟ್ಟಿ ಮುರಿವನು ನಿಮ್ಮ ವಂಚಕರ ವೃಂದ,
ನಿನ್ನೆಲುಬಿನೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ
ಬಿಸಿ ರಕ್ತವನೆ ಬಸಿದು
ಕಟ್ಟುವನು ಕನ್ನಡದ ನವ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ !
ಸಿರಿಗುಡಿಯ ಸಿಂಗರಿಸಿ ತಾನಾಗಿ
ಮೂಡುವನು ರಕ್ತರವಿ ತೇಜ !!

10

ಏಳಿ ಕನ್ನಡನಾಡ ತರುಣ ತೇಜಸ್ವಿಗಳೆ,
ನಿಮ್ಮತನ ಕುಸಿಯುತಿದೆ
ನಿಮ್ಮ ನೆಲ ಬಿರಿಯುತಿದೆ
ನಿಮ್ಮೂರಿನಾಗಸದಿ ಮೂಡಲಿದೆ
ರಣಹೇತು ಧೂಮಕೇತು !
ನೀವು ಕಟ್ಟದ ನಾಡು ಆಗುವುದು ನಿಮಗಂದು
ನರಕ ಬೀಡು !
ಏಳಿ,
ಎದ್ದೇಳಿ,
ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಿ ಬಂತು ರಾತ್ರಿ ರಣಕೇಳಿ !
ಪರರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ
ದೈತ್ಯತೆಯ ನರ್ತನಕೆ
ನಿಮ್ಮೆದೆಯು ನೆಗ್ಗೀತು !
ನಿಮ್ಮ ಮತಿ ಸತ್ತೀತು !
ನೀವುಳಿದು, ನೀವಳಿದು, ನಾಡ ಬದುಕಾಗಿಸಿರಿ !
ಇದೊ ಇಂದೆ ಊದಿಬಿಡಿ **ಕನ್ನಡದ ಕಹಳೆ**
'ತುತ್ತುತ್ತೂ ತೂ' ಎಂದು
'ಜಯತು ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ಜಯತು ಕನ್ನಡ ನಾಡು
ಜಯ ಜಯತು, ಜಯ ಜಯತು, ಜಯತು ಮಂಗಲ ಬೀಡು !'
ಎಂದಿಂದೆ ಊದಿಬಿಡಿ !

11

ನಿಮ್ಮೆದೆಯ ಮಂದಿರದ
ತಳಪಾಯವನು ಕೊರೆಯೆ ಹಳೆಯ ಹೆಗ್ಗಣಗಳಿವೆ !
ಹೆಸರ ಕೆಸರಲಿ ಕೆಲವು ಜಿಗಣೆಗಳು ಸುಳಿಯಲಿವೆ !
ಒದೆದಟ್ಟಿ, ತುಳಿದಟ್ಟಿ, ಉಗುಳಿಬಿಡಿ ಥೂ ! ಥೂ !!
ನುಡಿಯ ಸಿಡಿಮದ್ದೊಡೆಯೆ ಆಗುವುದು ಮೈ ಚೂರು !!!
ಅರಮನೆಯ, ಆರಸರನ್ನು, ಅರಸಿ ಅಂತಃಪುರವ
ನುಂಗಿ ನೊಣೆವುದು ಮಹಿಷ,
ಕಡೆಗದಕೆ ಆಗುವುದು ಕೆರೆಜೊಂಡೆ ಬಿಸಜ !

12

ಎಚ್ಚರೆಚ್ಚರು ಕವಿಯೆ !
ಕನ್ನಡದ ಕಡುಗಲಿಯೇ !!

ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ನಗೆ ಮುಗುಳ ಕೇಳಿಯಲಿ,
ಸುಗ್ಗಿ ಮೊಗ್ಗೆಯ ನಲಿಸಿ ತಳಿರ ಕಚಗುಳಿಯಿಟ್ಟು,
ಚಿಟ್ಟೆ ಚೆಲುವಿನ ಚಿಕ್ಕ ಪಕ್ಕಗಳ ಮೇಲೇರಿ,
ದುಂಬಿ ಬಂಬಲಿನಲ್ಲಿ ಗುಂಗುಂ ಗುಂಗಾನ ಹಾಡಿ,
ಎಳೆವಿಸಿಲ ಬಳಿಬಳಿದು ಮೆರಗನಿತ್ತುದು ಸಾಕು,
ಹರಿವ ನೀರಿನ ಕೂಡೆ ಚದುರಂಗ ಸಾಕು !
ಹಾಡು ಕನ್ನಡ ಪ್ರೀತ,
ಹಾಡು ಬಾಳಿನ ಗೀತ,
ತುಂಬಿಸುತೆ ನವನೂತ್ನ ಚೇತನವನೆದೆಯಲ್ಲಿ
ಕನ್ನಡಮ್ಮನ ಕನಸು ನನಸಾಗುವಲ್ಲಿ !

13

ಏಳಿ,
ನನ್ನೆದೆಯರುಣ ತರುಣ ತೇಜಸ್ವಿಗಳೇ,
ಏಳಿ, ಎದ್ದೇಳಿ,
ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಊದಿಬಿಡಿ ಕನ್ನಡದ ಕಹಳೆ
'ಜಯತು ಕನ್ನಡನಾಡು, ಜಯತು ಕನ್ನಡನಾಡು
ಜಯಜಯತು, ಜಯಜಯತು
ಜಯತು ಕನ್ನಡನಾಡು !
ಜಯತು ಮಂಗಲ ಬೀಡು !
ಜೈ ಕನ್ನಡಾಂಬೆ! ಜೈ ಕನ್ನಡಾಂಬೆ!! ಜೈ ಕನ್ನಡಾಂಬೆ!!!'

14

ಹಾಡು ಆಲೆ ಅಲೆಯಾಗಿ ತೇಲುತಿತ್ತು !
ಮೇಲುದುರ್ಗದ ಕಣ್ವೆ ಕೊರಗುತಿತ್ತು !
ಒಡೆದ ಕಿಂದರಿಯೊಂದೆ ನರಳುತಿತ್ತು !

ಮಕಾಸಿನ್

ಮಕಾಸಿನ್ !
(ಅಖಿಸ್ಟ್ರೋಡಾನ್ ಪಿಸ್ಸಿವೊರಸ್)
ಕ್ಷಮಿಸಿ,
ಮಕಾಸಿನ್, ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಹಾವು
ನೀರು ಹಾವು ;
ಆದರೆ.................
'ವಿಷಮೊಳ್ಗೆಗುಳ್ಳೊಡಮದೊಳ್ಗೆಯೆ
ಕಾಳಿಯನಾಗನಾಗದು'
ಎಂಬ ನುಡಿ ಮಾತ್ರ ಇದಕೆ ಸಲ್ಲ.
ಏಕೆ ? ? ? ?
ಇದರ ಮೈಯಿ ಮನ ಬೇವು, ಬಾಯ್ದೆರೆಯು ಬೆಲ್ಲ !
ತತ್ತಿ ಹಾಕುವುದಲ್ಲ, ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವುದಲ್ಲ ;
ಮರಿ ಹಾಕಿ ಪೊರೆಯುವುದು
ಎದೆಯ ಹಾಲಾಹಲವ ಧಾರೆಯೆರೆದು :
ಸುರಾಸುರ ಮಥನ ಸಂಜಾತ ವಿಷಕಿಂತ ಮಿಗಿಲು
ಇದರ ಉಸಿರು !
'ದೃಷ್ಟಿವಿಷಾಹಿ' ಎಂದರೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ !
ಬೆಣ್ಣೆ ಚಾಣಾಕ್ಯನಿಂ ಪರ್ವತೇಶ್ವರ
ಕೊಂಡ ಕೆಂಡದಾ ಚೆಂಡು!..............ಹೌದು !!
ಕದ್ದೊಯ್ದು ಮಾಲಿಲ್ಲ
ಕೊಯ್ದು ಮೋಟೂ ಇಲ್ಲ !.........ಇವಳು
Macavity: the Mystery Cat...........!!
ಕಪ್ಪು ಫಲಕಗಳಷ್ಟೆ ಇವಳ ತಲೆ Hat,
ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಕಷ್ಟಾದ ಫಲಕಗಳು !
ಆದರೇನಂತೆ?
ಇವಳು ಶ್ವೇತಮುಖಿ (ಕಾರ್ಟಮೌತ್)
ಯಾರಿಗೋ ಶೂರ್ಪನಖಿ (ಡರೋಮತ್)

ಇವಳ ಗೆಳೆತನವೆಲ್ಲ ನೇಟ್ರಿಕ್ಸ್‌ನೊಡನೆ
(ನೇಟ್ರಿಕ್ಸ್ ವಿಷರಹಿತ ಸರೀಸೃಪ)
ಆದಕೇನೋ ಶಾಪ
ಪಾಪ.......! ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ......!.....! ಅಗಮೆಮ್ನಾನ್!!!
ಕೆಸ್ಯಾಂಡ್ರಳೊಬ್ಬಳು ಪೇಳೆ ಶಕ್ತೆ ತಾನ್ !
ಮೃತ್ಯು ಮಾಧುರ್ಯದಾ ಬಹು ದಿನದ ಬಾಂಧವ್ಯ
ಕನ್ಫ್ಯೂಷಿಯನ್ ಬೋಧೆ, 'ತತ್ತ್ವಮಸಿ' ದಿವ್ಯ
ಎಲ್ಲ ಚೌ ಚೌ ಚೆಂದ, ವಿಪರೀತದಂದ
ಇದು ನವೋನವ್ಯ !

ಮಕಾಸಿನ್,
ಉದ್ದ ನಾಲ್ಕಡಿ, ಗಿಡ್ಡಿ
ಇರುವೆಡೆಯೊ ಮಡ್ಡಿ ;
ತನ್ನ ಒಡನಾಡಿಗಳೆ – ಕಪ್ಪೆ ಮೀನ್ ನಳ್ಳಿಗಳೆ –
ಇವಳ ಆಹಾರ !
ಇಂದಿಗೂ ತಪ್ಪದಿದೆ ಅವರ ಆಹಾಕಾರ !!

ಮಕಾಸಿನ್,
'ಸೀರುಡಿಕೆ' ಹೆಣ್ಣು !
ಕಾಪರ್‌ಹೆಡ್ ಅಥವಾ ತಾಮ್ರಚೂಡ ಸರ್ಪ
ಮೇಣ್ ರಕ್ತಗೆಂಪಿನ ಫಣಿಗೆ
ಮರುಳಾಗಿ ಹೊರಳುತಿರುವಳು ಇಂದೂ
ತಿಂದು ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು !
ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕೆಯ ದಕ್ಷಿಣದ ವಲಯ
ಮಕಾಸಿನಿನ ತೌರಾಲಯ
ಆಂದವನದಾವನೋ ಮಂಕು ವಿಜ್ಞಾನಿ
ಅವಳು ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಮೆರೆವಿಚ್ಛೆರಾಣಿ !

ನೋಡಿ,
ಎಂದೋ ಒಮ್ಮೆ ಭಾರತಕು ಆಗಮಿಸಿ
ವ್ಯಾಸದೋಜೆಯಲೆಲ್ಲ ಪರಿಪರಿದು ಓಸರಿಸಿ
ಶಕುನಿಹುತ್ತವ ಸೇರಿ ಉಸಿರಿಟ್ಟಳೀ ಉರಗನರಸಿ !
ಏಳು ಮೆಟ್ಟಿನ ಪಟೆ ತಟ್ಟೆ ಬಣ್ಣದ ಬಾಲ
ಸಿಳ್ಳುಗುರ ಕರಪಂಜ ಕುಡಿಮೀಸೆ ನೀಲ
ಕಾಳಮೇಘದ ರೂಪಿ ಮಹಿಷೂರ ಹುಲಿ ಕೂಡ
ಇವಳ ಬಲೆಯಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಲಿಯಾಯ್ತು ನೋಡ !

ನಡೆದು ಕಲಿಸಲು ಹೋಗಿ ತಾನೆಡವಿ ಬಿದ್ದಂತೆ
ಜಗವ ತಿದ್ದಲು ಪರಿದು ಮನಘಾಸಿಗೊಂಡು
ಗೋಲ್ಗೊಥದಿ ವ್ಯಥೆಗೊಂಡು ಅತ್ತನಾ ನಜರಾಯ;
ನೋಡಿ ನಕ್ಕಳು ಮತ್ತೆ ಕೇಗಿದಳು ಕಿಡಿಗೊಂಡು !

ಓ ಮಕಾಸಿನ್,
ನೇಹಿಗನ ರೂಹಿನಲಿ
ಸನಿಹಕ್ಕೈದುವ ಮಕಾಸಿನ್,
ಖ್ವಾಜಾ ಮುಸಲ್ಮಾನ
ಪಡೆದ ಪಾಕೀಸ್ಥಾನ
ನಿನಗಿಲ್ಲವಿಲ್ಲಿನ್ನು ನಮ್ಮ ಹೃದಯಸ್ಥಾನ !

ಕೋಲುತಾತನ ಎದೆಗೆ ಗುಂಡಿಟ್ಟು ಸಾಯಿಸಿದೆ !
ಡೆನ್ಮಾರ್ಕದರ್ಕನಿಗೆ ನಿಜರಾಹು ನೀನಾದೆ !
ಏನು ನಿನ್ನಯ ಲೀಲೆ !
ಏನು ನಿನ್ನಯ ಲಾಸ್ಯ !!
ಮಣಿದೆನಿದೋ ಮಕಾಸಿನ್
ಸುಳಿಯದಿರು ಎನುತೆ !

ಔಪಾಸನೆ

ಸುಮ ಸುಂದರ ತರು ಲತೆಗಳ ಬೃಂದಾವನ ಲೀಲೆ
ಸುಪ್ರಬೋಧ ಚಂದ್ರೋದಯ ರಾಗಾರುಣಾ ಜಾಲೆ
ಗಿರಿ ಸಿರಿ ಬನ ಸಂಚಾರಿಣಿ ತುಂಗಾಜಲ ನೀಲೆ
ದಲ ದಲ ದಲ ಮೆದು ಹಾಸಲಿ ಗಾನ ಸುಪ್ತ ಲೋಲೆ

ಮಲೆನಾಡಿನ ಕೋಗಿಲೆಯೆ
ಬಯಲು ನಾಡ ಮಲ್ಲಿಗೆಯೆ
ವಂಗ ವಿಷಯ ಭೃಂಗವೇ
ಧವಳ ಗಿರಿಯ ಶೃಂಗವೇ
ಕಾವೇರೀ ಗೋದಾವರಿ ಗಂಗೆ ಯಮುನೆ ಸಿಂಧುವೆ ॥ 1 ॥

ಶತ ಶತ ಶತಮಾನಗಳ ಗುಪ್ತಗಾಮಿ ಚೇತನವೆ
ಋತು ಋತುವಿಗು ಹೂವಾಗಿ ಫಲವಾಗುವ ತನಿರಸವೆ
ಚಿಲಿಮಿಲಿಯೆಂದಾಮೋದದಿ ನಲಿದುಲಿವಾ ಕೂಜನವೆ
ಮಧುತರ ಮಂದಾನಿಲ ಸೌಗಂಧದ ಸಿರಿ ಪರಿಮಳವೆ !

ನಸು ಹಸುರಿನ ಹಿಮ ಮಣಿಯೆ
ಎಳವಿಸಿಲಿನ ಮೇಲುದವೆ
ಬಿರಿದ ಮುಗುಳ ಬಿಂಕವೇ
ತೆರೆದ ಸೋಗೆ ನರ್ತನವೆ
ನಿರ್ಭರ ನಿರ್ಝರಣಿಯ ಜಲಪಾತದ ಗಿರಿ ಗರ್ಜನೆಯೆ ॥ 2 ॥

ನಡು ನಿಶೆಯೊಳು ನರ್ತಿಸುನಾ ಜ್ವಲಿಸುವ ನವ ತಾರಗೆಯೆ
ಕಾರ್ಮೋಡವೆ ಕಣ್ ತೆರೆಯಿತೊ ಸೆಳೆಮಿಂಚಿನ ಸಂಚಳವೇ
ತಿರೆ ತಿಣ್ಣನೆ ತಣಿಯುತಲಿರೆ ತಂಗದಿರನ ಚುಂಬಿನಿಯೇ
ಮುಗಿಲು ಮಲೆ ಕಾನನ ಅಲೆ ಸಾಗರೋಲ್ಲಾಸಿಯೇ !

ಮನದ ಬಯಕೆ ಧೇನುವೇ
ಮಿಡಿದ ವೀಣಾ ಕ್ವಣಿತವೇ
ಸ್ವರ್ಣ ಕುಂಚ ವರ್ಣವೇ
ಶಿಲ್ಪ ಕಲ್ಪ ತಲ್ಪವೇ
ಗಗನ ಗಂಗೆ ನವ ತರಂಗೆ ಶಿವಶೃಂಗೋತ್ಪ್ರಾಸಿಯೇ ॥ 3 ॥

ಅಣು ಅಣುವಲ್ಲಿ ಜಲ ಕಣದಲಿ ಘನತರ ಸ್ವರೂಪಿಯೇ
ದಿಗ್ದಿಗಂತದಾಳದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಮೊರೆವ ತುಂಬಿಯೇ
ಕವಿ ಕಲಾವಿದಂತರಂಗದಾನಂದದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯೇ
ರವಿಗೆ ತೇಜ, ಶಶಿಗೆ ಕಾಂತಿ, ವಾಯು ವೇಗಧಾತೆಯೇ !॥ 4 ॥

ಓಂ ನಮೋ ಅನ್ನಪೂರ್ಣೆ ಸ್ವಸಂಪೂರ್ಣೆ ಕಾರಿಣೀ
ಓಂ ನಮೋ ರಸೋಲ್ಲಾಸ ರಾಗಪೂರ್ಣ ರಾಗಿಣೀ
ಓಂ ನಮೋ, ಶಾಂತಿ ತುಷ್ಟಿ ದಯಾರೂಪ ಧಾರಿಣೀ
ಓಂ, ನಮೋ ಶಾಂತಿ
ನಮೋ ಕಾಂತಿ,
ನಮೋ ಕ್ಷಾಂತಿ ರೂಪಿಣೀ ॥ 5 ॥

ಋಷಿ ಕಂಡ 'ಬಾಪು' !

ನೇಸರಳಿದುದು ಅತ್ತ ಮುಗಿಲೂರ ಮಸಣದಲಿ
ಉರಿಯ ನಾಲಗೆ ಹೊರಳಿ ಮರಳಿಯಾವರಿಸಿತ್ತು
ಶತಕೋಟಿಕರನೊಡಲ ಚಿತೆಯ ಕಿಚ್ಚಳೆದಿತ್ತು
ಕಡಲದೇಕೋ ಬೆಚ್ಚಿ ಮಲಗಿತ್ತು ಮೌನದಲಿ !

ನಿದ್ರೆ ಮುದ್ರಿತ ಭೂಮಿ ಕಾಲ್ದೆಸೆಯಲೀಕ್ಷಿಸಿತು
ಎದೆಯೊಡೆದು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ಕೆನ್ನೀರ ಕಡಲಿನಲಿ
ತೇಡೆದ ವಿಶ್ವಾತ್ಮನನು, ಬಿರ್ಲಾನ ಭವನದಲಿ !
ಆಕಳಿಸಿ, ಚಡಬಡಿಸಿ ಬೆಳಕನರಸಿತು; ಸೋತು

ಮತ್ತೆ ಒರಲಿತು ಇಂತು ಓ ಬಾಪು ! ಓ ತಂದೆ !
ಮಾನವೀಯತೆ ಕಲಿಸಿ ಸತ್ಯತೆಯ ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ
ಕೈದುವಲ್ಲದ ಕದನಕಾದಿಪುರಷನೆ ಆದೆ
ಅದು ಆದೆ ಇದು ಆದೆ ಏನೆಲ್ಲ ರೂವಾದೆ !

ನಾ ಕರೆವ ಮುನ್ನವೇ ನೀ ಕಾಣೆಯಾದೆ !
ನಾನರಿವ ಮುನ್ನವೇ ನೀನಮರನಾದೆ !!

ಕವಿ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ

ಅಹಹ ! ಅರುಣೋದಯದ ಸ್ವರ್ಣವರ್ಣವದಿ
ಮಿಂದೆದ್ದು ಮಡಿಯುಟ್ಟು ಮುಡಿ ಚಾಚಿ ಮುಂಬರಿವ
ಬಾನ್ ಬಯಲು ಬನ ಕಡಲು ಬೆಟ್ಟಗಳ ಚುಂಬಿಸುವ
ಸುಪ್ತ ಸುಮಕೋಟಿಗಳನೆಚ್ಚರಿಸಿ ಬೆಚ್ಚರದಿ

ಬೆಚ್ಚಿಸುವ ಮಧುಪಗಳ ಓಂಕಾರ ಝೇಂಕಾರ
ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೂಜನದ ಎಳೆದಳಿರಲಂಕಾರ

ನಳನಳಿಸೆ ನಲಿನಲಿವ ಹಕ್ಕಿಯುಲಿ ಬಾಜನಾ
ಸುಜ್ಞಾನ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಲ್ಲೆಡೆಯು ಗುಂಗಾನ

ಆಟದಾನಂದದಲಿ ಅಂತರಂಗವ ತೀವಿ
ಕೆದರು ಸೋಗೆಯ ಕೂಡೆ ಜಾಗರಾಡುವ ದೇವಿ !

ತುಂಬು ಜೌವನೆಯಂತೆ ತುಂಬಿಬಹ ತೊರೆಯಂತೆ
ತೇಂಕಾಡಿ ಚೆನ್ನಗಿನ ತೆರೆ ನಿರಿಯ ಚಿಮ್ಮಿಸುತೆ

ಪಡುವಣದಿ ನಡನಡುಗಿ ನೊರೆನವಿರ ಮುದಿಗೂನಿ
ನೀನಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಬಹೆ **'ನವನವೋನ್ಮೇಷಿನೀ !'**

ಇದೋ ಬಂತು ಯುಗಾದಿ

ಇದೋ ಬಂತು ಯುಗಾದಿ !
ಯಾರಿಗಾವುದೊ ಗಾದಿ –ಬೇವು–ಬೆಲ್ಲ !!

ಸತ್ತ ದಿನಗಳ ಕಡೆಗೆ ಮತ್ತೆ ನೋಡದಿರೆಂದು
ಒತ್ತೊತ್ತಿ ಸಾರಿ; ತೋರಿ ಹೊಸದೊಂದು ಹಾದಿ !

ಇದೋ ಬಂತು ಯುಗಾದಿ !
ತಾನಾಗಿ ತತ್ತ್ವಬೋಧಿ !!

'ಅಡಿಯ ಮುಂದಿಡೆ ಸ್ವರ್ಗ, ಅಡಿಯ ಹಿಂದಿಡೆ ನರಕ !'
ಇದನರಿತು ಮುಂದೆ ನಡೆ, ಅಡಿ ಕೀಳು, ಕಿತ್ತಡಿಯು ನೀನಾಗು !
ಬಿತ್ತರದ ಎತ್ತರದ ಶೈಲ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ನಿಲ್ಲು !!

ಮುಂದೆ ನಡೆ, ನಡೆ ಮುಂದೆ, ನೀನುಗ್ಗು ಮುಂದೆ
ನಾ ಬರುವೆ ಹಿಂದೆ !
ತಿರುಗಿ ನೀ ನೋಡದಿರು,
ನನಗಾಗಿ ಕಾಯದಿರು,
ನಡೆ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ,
ನಾ ಬರುವೆ ಹಿಂದೆ !
ಇದೋ ಬಂತು ಯುಗಾದಿ !
ತಾನಾಗಿ ತತ್ತ್ವ ಬೋಧಿ !!

ಟ್ರಾಯ್‌ನಗರದಂಚನು ಮೆಟ್ಟಿ ವೀರ ಸವಿದನು ಬೆಲ್ಲ,
ಲಯಡೇಮಿಯಳ ಬಾಯ್ಗಿತ್ತು ಬೇವು !
ಛೇ ! ಇದೆಂಥ ಸಾವು ?

ಇಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಕಿತ್ತು ಹಿಂದೆಗೆದು
ಅದ್ದಿದನೋ ಕೊಳುಗುಳದ ಕೆನ್ನೆತ್ತರಾಳದಲಿ
'ಪಾತಾಳ ಬಿಲಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲ್,
ಘೋರಾಂಧಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕೂಪಂ !,
ಅಯ್ಯೋ ಪಾ !

ತಿಂದಿದ್ದ ಬೆಲ್ಲ ಬೇವಾಗಿ ವಾಂತಿಯಾಯಿತು
ಕಡೆಗೆ ಕುರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ !
ಯಾರಿಗಾವುದೊ ಗಾದಿ !
ಬೇವು – ಬೆಲ್ಲ !!

ಇದೋ ಬಂತು ಯುಗಾದಿ !
ಮಣಿಪುರದ ಕಣಿವೆ ಕಂದರಗಳಲಿ,
ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲ ಸುತ್ತ ವೇಢೆಯದರಣ್ಯದಲಿ,
ರಾಜನಂದಿನಿಯ ಮಂದಿರೋದ್ಯಾನದಲಿ,

'ಬೆಳಗಾದುದಾ ದಿನಂ, ಪುಲಕಿತ ಕುತೂಹಲದ
ಶುಭ ದಿನಂ, ಇನಿಯನೈತರುವ ಅವಧಿಯ ದಿನಂ,

ಷಣ್ಮಾಸದ ನಿರೀಕ್ಷಣಂ ಫಲಿಸುವಾ ದಿನಂ,
ಚಿತ್ರಾಂಗದೆಯ ಜೀವನೋದ್ವಿಗ್ನ ಜಿಹ್ವೆಯಲಿ
ಬೇವು ಬೆಲ್ಲದ ದಿನಂ; ಬೆಳಗಾದುದಾ ದಿನಂ !'

ಆಲ್ತಲ್ತು,
ಆಂತಲ್ತು ಇವಳ ಬಾಳ ಯುಗಾದಿ !
ಶತಯೋಜನವ ದಾಂಟಿ ಬಂದಿತ್ತು ; ಅದು ಹೃದಯ ವೇದಿ !
ಅಶೋಕವನದಾಶೋಕ ಶ್ರೋತದಲಿ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ,
ಕಂಗೊಳಿಸಿತಂಜುಳಿಯ ಮಧ್ಯದಲಿ,
'ಘನ ಮುದ್ರಿಕಾ' ರೂಪದಲಿ !
ಬೆರಸಿರ್ದನಂಜನಾಸುತನದರಲ್ಲಿ – ಬೇವು ! –ಬೆಲ್ಲ !!

"ಅಮೃತಂ ವಿಷಸಂಪೃಕ್ತಾಂ
ತ್ವಯಾವಾನರ ಭಾಷಿತಮ್
ಯಚ್ಚ ನಾನ್ಯಮನಾ ರಾಮೋ
ಯಚ್ಚ ಶೋಕ ಪರಾಯಣಃ"

ಸೀತೆ ಸೀರೆಯ ಸೆರಗಿನಿಂದೊಗೆದ ಚೂಡಾಮಣಿಯು
ಮರಳಿ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು ರಾಮನಿಗೆ ಬೇವು – ಬೆಲ್ಲಂ!!
ಇದೋ ಬಂತು ಯುಗಾದಿ !
ಯಾರಿಗಾವುದೊ ಗಾದಿ – ಬೇವು – ಬೆಲ್ಲ !!

ಸದ್ದುಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಹೊರಬಿದ್ದ
ಗಡ್ಡದಣುಗಿಯರ, ಮಾಟಗಾರ್ತಿಯರ

"Fair is Foul and Foul is Fair
Hover through the Fog and Filthy air"
ನುಡಿದ ನುಡಿ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನ ಗರ್ಭಗಹ್ವರಗಳಲ್ಲಿ
ಮೊಳಗಿ ಮಾರ್ನುಡಿಸಿತ್ತು ಇಂತು.
'So Foul and Fair a day I have not seen'

ನಿದ್ದೆಯನು ಸದೆದು ಸಾಯಿಸಿದ ಸಾಮಂತ–ಅಲ್ಲಲ್ಲ–ಸಾಮ್ರಾಟ,
ಬೆಲ್ಲವನೆ ಮೆದ್ದನೋ,
ಬೇವನ್ನೆ ಕದ್ದನೋ
ನಾ ಬೇರೆ ಕಾಣೆ !
ಕಂಡು ನುಡಿಸಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಕನ್ನಡಿಯ ಮುಂದೆ !!

ಕಿಳ್ತನದ ಕಿಬ್ಬಿನಲಿ ನಿನ್ನ ಜಾಗರ ಬೇಡ,
ಹುಳಿಮಾವಿನೋಲಗದಿ ನಿನ್ನ ಕೂಜನ ಬೇಡ,
ಎದೆಯ ಮಡು ತುಂಬಿರಲಿ,
ಕಾಲ ಕಡಗದ ಝಣರು ಝಣರೆಂಬ ನಾದದಲಿ
ಢಂ ಢಮರು ! ಢಂ ಢಮರು ! ಢಮರುಗಧ್ವಾನದಲಿ
ಧೀಂಕಿಟಿತ ! ಧೀಂಕಿಟಿತ ! ಧಿತ್ತೋಂಗ ಧಿಥೈಯ್ಯ
ಕುಣಿದು ಬಿಡು !

ಅಂಡಲೆವ ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಕಿಲ್ಬಿಷಗಳಳಿಯಲಿ !
ನಡ ನಡನೆ ನಡುಗುತ್ತೆ ಒಡೆಯಲೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ !

ನಾಟ್ಯ ರುದ್ರನು ನೀನು
ನಟರಾಜ ನೀನು !

ಅಪಸ್ಮಾರತೆಯ ಮೆಟ್ಟಿ ತುಳಿ, ಪುಡಿಗೈದು ಹುಡಿಯಾಗಲಿ,
ಹಾಲು ಹಾಲಾಹಲವನವಧರಿಸಿ ಶಿವರುದ್ರ ನೀನಾಗು
ಓಂಕಾರ ಮಯನಾಗು,
ಝೇಂಕಾರದೊಲವಾಗು,
ಇಂತು ಸಾರುತೆ ಬಂತು !

ಇದೋ ಬಂತು ಯುಗಾದಿ !
ತಾನೊಂದು ತತ್ತ್ವಬೋಧಿ !!

ನಿನ್ನದೀ ನಲವಾಡು ನಮ್ಮ ಪಾಡು !

(ಖಲೀಲ ಗಿಬ್ರಾನರ ಕೃತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ)

ಬುವಿ ಬಾನ ತುಂಬಿರುವ ಓ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೇ
ನಿನ್ನ ನಾಮಾಮೃತವು ಪಾವನದ ಸರಸಿ
ವಿಶ್ವದಣು ಘನದಂತೆ ಸಿದ್ದಿ ಸೊಗವೈತರಲಿ
ನಮ್ಮ ನಡೆ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಡಿಯ ಕಲಿಸಿ

ದಿನದ ದಾಹದ ತವಿಸೆ ದಯೆದೋರು ಓ ಧೇನು
ನಿನ್ನೆದೆಯ ಸೊದೆಯನ್ನು ಅನವರತವಾಗಿ !
ನಿನ್ನ ಕರುಣಾಗಂಗೆ ನಮ್ಮ ಮನ ಮಲಿನತೆಯ
ತೊಳೆದು ಶುದ್ಧವಗೈಯೆ ಬರಲಿ ಸಾಗಿ

ಕಗ್ಗತ್ತಲೊಡಲಿನಲಿ ಪರಿವ ಹರಿಗೋಲಿಂಗೆ
ಚುಕ್ಕಾಣಿ ನೀನಾಗಿ ದಾರಿ ತೋರು;
ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯು ನೀನೆ ಯತ್ನ ಸಿದ್ಧಿಯು ನೀನೆ
ವಿಶ್ವ ಗಾಯಕ ಹಾಡಿ ಅರಿವ ಬೀರು

ನಮ್ಮೆದೆಯ ಸುವವರಳಿ ಕ್ಷಮೆಯ ಸೌರಭ ಸೂಸಿ
ನಿನ್ನಡಿಗೆ ಮುಡಿಸಲಿಕೆ ತೆರವು ನೀಡು;
ನಿನ್ನದೇ ಈ ರಾಜ್ಯ ನಿನ್ನದೇ ಈ ಭೋಜ್ಯ,
ನಿನ್ನದೀ ನಲವಾಡು ನಮ್ಮ ಪಾಡು !

ಕೂಗು ಕೋಗಿಲೆ !

ಕೂಗು ಕೋಗಿಲೆ ಕುಜದ ಕೊನೆಯು ಕೊನರುವ ತನಕ
ಚಿಕ್ಕವೋ ! ಚಿಕ್ಕವೋ ಚಿಕ್ಕವೋ ! ಎಂದೊರಲಿ
ಎಚ್ಚರಿಸು ಮಲಗಿಹಳು ನೆಲದಾಯಿ ಸುಪ್ತಿಯಲಿ
ಯುಗವೊಂದರಾಲಸ್ಯ ನೀಗಿ ರಚಿಸಲಿ ನಾಕ !

ಒಕ್ಕೊರಲಿನೊರತೆಯಲಿ ಮಿಂದೇಳಲಾ ನಾರಿ
ಮತ್ತಿನಲಿ ತಲೆದೂಗಿ ಕಣ್ದೆಸರೆಯು ಬೆಳಗಿನಲಿ
ನಗೆ ಮೊಳೆದು ಧಗೆಯಳಿದು ರಾಜಿಸಲು ತರುರಾಜಿ

ಕವಿಯೆದೆಯಲಡಗಿದ್ದ ಗುಪ್ತ ಚೇತನ ನಿಮಿರಿ
ನಿಕ್ಕುಳಿಸಿ ತರಿಯಲೌ ನವ ವಸಂತದ ನನೆಯ

ಚೆಂದಳಿರ ಚೆಲುವಿನಲಿ ತಂಬೆಲರು ಸುಳಿದಾಡಿ
ಅಳಿಬಳಗವೆಲ್ಲಲ್ಲು ಥಾಳಿಗೈಯಲಿ ಕೂಡಿ
ಬರಲಿ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಮೃಣ್ಮಯಕು ಹೊಸ ಹರೆಯ !
ಏನೆಂಬೆ ? ನಾನೊಮ್ಮೆ ನಿನ್ನ ಜೊತೆ ಕೂಗಲೇ ?
ಎನಿತಾದರೂ ಕವಿಯು ಮನುಜನೆಲೆ ಕೋಗಿಲೇ !

ಗಣೇಶ ಸ್ತವ

ಬಂದ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನು
ಎಂದಿನಂತೆಯೆ ಬಂದ;
ದಿನವೆರಡು ತಂಗಿದ್ದು
ತಾಯೊಡನೆ ಹೋದ;
ಬಂದ.....!—–ಹೋದ......!!

ಕೆರೆಯೆರೆಯ ಮಣ್ಣು
ಅಂಗಡಿಯದುರು ಬಣ್ಣ,
ಕೂಡೆ ಮೂಡಿತದೊಂದು ಮೃಣ್ಮಯದ ಮೂರ್ತಿ !
ಜಸವಡೆದು ಮೆರೆದಿತ್ತು ಚಿನ್ಮಯದ ಕೀರ್ತಿ !!
ಅದು ಭೂತಿ ! – ಇದು ತಾನ್ ವಿಭೂತಿ !!!

ಹರಿಕಥೆ !
ಎಲ್ಲದೂ ಕಟ್ಟುಕಥೆ !!
ಬೋಧನೆಯು ಸೋರುವುದು ‘ಹುರುಳಿಲ್ಲವೀ ಬಾಳು’
ಬಾಯಿ ಬೋನವನುಳಿಯೆ ಸೇರುವುದು ಹುರುಳಿ ಬೀಳು !

ಹೆತ್ತವಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲ,
ಸತ್ತವನ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ
ಏರಿ ದಂಡೆಯ ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತೋ ನೀರಸೆರೆ !
ಬಂದ ಭಾಗ್ಯವದೇನೋ ! ಸಂದ ಪುಣ್ಯವದೇನೋ !

ಎರಡು ದಿನದಾಟಕ್ಕೆ ಯಂತ್ರ ಸಜ್ಜಿಕೆ ಏನು !
ಮಂತ್ರ ಘೋಷಣೆ ಏನು !!
ಸ್ಪೂಟ್ನಿಕ್ ಸಾಹಸ !!!

ಅವನೋ
ಬಹು ಮನೆಗಳನ್ನುಂಡ ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಬೆನಕ !
ಉಂಡು ದೊಡ್ಡವನಾದ
ಕೊಟ್ಟವನು ಕಾಣದಲೆ ಸತ್ತೇ ಹೋದ !

ಮಣ್ಣಿಂಗೆ ಮತಿಯಿಲ್ಲ
ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಮುಖವಿಲ್ಲ
ಅರಿಯದಾಚರಿಸಿದೊಡೆ ಏನೇನೂ ಇಲ್ಲ !

‘ಕೆರೆಯ ನೀರು ಕೆರೆಗೆ ಚೆಲ್ಲಿ

ವರವ ಪಡೆದವರಂತೆ ಕಾಣಿರೊ'
'ಹೋಗಪ್ಪಾ, ದಾಸಯ್ಯ, ಮುಂದೆ ಹೋಗು'
'ಇಕ್ಕಲಾರದ ಕೈಯ್ಯಿ ಎಂಜಲು.....!'
'ಎಲ್ಲಾ, ಗೂಟನಾಮದ ದಾಸ !...........!

ನಾಲಗೆಯು ಹರಿದೀತು, ಎಚ್ಚರಿಕೆ, ನಡೆ ನಿಲ್ಲದಿಲ್ಲೆಲ್ಲು !
(ಪೂಜೆಯೇ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ ಆಗಲೇ ಗುಲ್ಲು)
ದೂರದಲಿ ಕೇಳಿಸಿತು ಬೇರೊಂದು ಸೊಲ್ಲು–
'ಕಲ್ಲು ನಾಗರ ಕಂಡರೆ ಹಾಲನೆರೆಯೆಂಬರಯ್ಯ
ದಿಟದ ನಾಗರ ಕಂಡರೆ ಕೊಲ್ಲೆಂಬರಯ್ಯ'

*   *   *

ಗೂಟನಾಮದ ದಾಸ ಮನೆ ಮನೆಯನಲೆದ
ಏಕನಾದವ ಮಿಡಿದು ಹಾಡುತ್ತಲಿದ್ದ --
'ನಗೆಯು ಬರುತಿದೆ ನನಗೆ, ನಗೆಯು ಬರುತಿದೆ....!'

ಬನ್ನಿ ಓ ಗೆಳತಿಯರೆ

ಬನ್ನಿ ಓ ಗೆಳತಿಯರೆ
ಆಡೋಣ ಬನ್ನಿ
ನಿತ್ಯ ಬಾಳಿನ ರಾಗ ಹಾಡೋಣ ಬನ್ನಿ !!

ವೀಣೆಯಿಂಚರದಂತೆ
ಕಣಿಯಾಗಿ ಬನ್ನಿ
ಕಿಂಕಿಣಿಯ ಝಣ ಝಣಕ್ಕೆ
ಕಣವಾಗಿ ಬನ್ನಿ
ಬೆಳಗಿನೊಲು ಬೆಳಬೆಳಗಿ ಹೊಳೆ ಹರಿದು ಬನ್ನಿ
ಚಿಲುಮೆಯೊಲು ಪುಟಿ ಪುಟಿದ ನರ್ತಿಸುವ ಬನ್ನಿ
ಬನ್ನಿ ! ಓ.................. ॥ 1 ॥

ದಿವ್ಯ ದೀಪಾವಳಿಗೆ ದೀಪ ಮಾಲೆಯ ಹಾಕಿ
ರಂಗವಲ್ಲಿಯ ಕಲೆಯ ನವರಂಗ ರಚಿಸಿ
ಮಾಗಿ ಯೋಗಿಯ ರುದ್ರ ತಾಂಡವನ ನಡೆಸಿ
ಶತಶೃಂಗ ಶಿಖರದಲಿ ಶಿವವಾಗೆ ಬನ್ನಿ ॥
ಬನ್ನಿ ಓ .... ॥ 2 ॥

ಹಿಗ್ಗಿ ಹಿರಿ ಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಅದೊ ಬಂತು ಸುಗ್ಗಿ
ಮಾಗಿ ಮಡಿದಾ ದಿನವೆ ಮೂಡಿಸುತ ಮೊಗ್ಗಿ
ಹೊಸ ಹರೆಯವೊಸರುತಿಹ ತರುರಾಜಿ ಬಳ್ಳಿಯಲಿ
ಕುಕಿಲಿಡುವ ಹಕ್ಕಿಯುಲಿ ಕರೆಯುತಿದೆ ಬನ್ನಿ ॥
ಬನ್ನಿ ಓ .... ॥ 3 ॥

ನಿವೇದನಾ ಗೀತೆ

(ಪೂಜ್ಯ ಬಾಪೂಜಿಯವರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಗೀತೆಯ ಕನ್ನಡರೂಪ)

ನನ್ನ ಬಾಳನಿದೋ ನೀನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊ ಓ ಪ್ರಭುವೆ
ಮಡಿಯಾದ ಮುಡಿಪೆಂದು ನಿನ್ನಡಿಯೊಳು
ಬದುಕಿನೊಳು ಬೆರೆಗೊಂಡ ಗಳಿಗೆ ಗಳಿಗೆಯು ಕೂಡ
ಹೊನಲುವರಿಯಲಿ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಧ್ಯಾನದೊಳು

ಕರಗಳನು ಅರ್ಪಿಸುವೆ ಕರುಣೆಯಿಂ ಸ್ವೀಕರಿಸು
ನಿನ್ನೊಲವಿನೆಲುವಿನಲಿ ಬೆರೆದು ಬರಲೆಂದು
ಪಾದಗಳು ಬಾಗಿಣವು ಪಾದ ಪಂಕೇಜದಲಿ
ಅನುವುಗೊಡು ಅನುಪಮನೆ ಸಾಗಿ ಬರಲೆಂದು

ಉಸುರಿನಲಿ ಪಸರಿಸುವ ರಸನೆಯಿ ರಸವಾಣಿ
ನಿನ್ನ ನಾಮಾಮೃತವ ಸವಿಯಲಿದೆ ದೊರೆಯೆ
ಅದುರುತಿಹ ಅಧರಗಳು ಅನವರತ ಪಲುಕಿನಲಿ
ನಿನ್ನ ಸಂದೇಶವನೆ ಸಾರುತಿರಲೆನುವೆ

ಹೊನ್ನು ಒಡವೆಗಳೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮಡಿಲೊಳಗಿರಲಿ
ಬಿಡಬೇಡ ಏನೊಂದು ನನ್ನದೆಂಬುದನು
ಎನ್ನೆದೆಯ ಭಾವಗಳ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಬುದ್ಧಿಗಳ
ಆಯ್ದಿರಿಸಿಕೋ ತಂದೆ ಶಕ್ತಿಗಳನು

ಸಿರಿ ಮೊಗದ ಸೊಬಗಿನಲಿ ಕಲೆಯಲೀ ಚಿತ್ರಣವು
ರುಂದ್ರ ಮಾನಸದಲ್ಲಿ ತೇಲುತಿರಲಿ !
ಎನ್ನೆದೆಯ ಮಂದಿರದ ಸಿಂಗರದ ವೇದಿಕೆಯು
ನಿನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನವೆ ಆಗಿ ನಿಲಲಿ !

ಅಮಲದೊಲವನೆ ತೆಗೆದು ಮೊಗೆ ಮೊಗೆದು ಸುರಿಯುವೆನು
ಪ್ರೇಮ ಭಂಡಾರವನೆ ಸೂರೆಗೊಡುತೆ
ನಿನಗಾಗಿ ನಾನುಲಿವೆ, ನಿನಗಾಗಿ ನಾ ಕರೆವೆ
ಇದಿಕೊ ಈ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮುಡಿಯೆ ಬಾ ಎನುತೆ

ನಗರ ವೀಥಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಬೇಂಟೆ !

ವೈಶಾಖದುರಿಬಿಸಿಲು –
ನೆಲ ಬಯಸಿತ್ತು ತಂಪಾದ ನೆರಳು !
ಅದೂ ಕಾದ ಕೆಂಡದ ರವಿಯ
ದುಂಡುಗಾವಲಿಯ ಕೆಳಗೆ !!
ಬಿರು ಬೇಗೆ
ಬರಿಯ ಧಗೆ
ರಣ ರಭಕದಾ ಅಣಕ !
ಗಾಳಿಗೋ ಅತಿ ಉಬ್ಬಸ;
ದೆಸೆಯ ಬಸುರಿನೊಳೆಲ್ಲೊ
ಅಡಗಿತ್ತದರ ರಭಸ !
ಮುಗಿಲೊಂದು ಬೀರಿತ್ತು ಮಂದಹಾಸ !!

ನಗರರಾಯನ ಬೊಜ್ಜು, ಬೆಮರಿನೊರತೆ !
ಬೆಮೆ ತರುವ ಬಿಮ್ಮೆನುವ ನೀರವತೆ
ಶಬ್ಧಹೃದಯದ ಯಂತ್ರ ಮಿಡಿತವಿಲ್ಲ
ಜೀವನೇ ಇಲ್ಲ !
ಆಗ..........

ನಗರ ವೀಥಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಬೇಂಟೆ !
ಮೌನವನು ಸೀಳಿ ಸಿಡಿಯಿತು ಅಲ್ಲೆ
ಅಬ್ಬರದ ಬೊಬ್ಬೆ;
ಹೊಡೆಯಿರಿ, ಬಡಿಯಿರಿ, ಸಾಯಿಸಿರಿ ಇಲ್ಲೆ
ಪಾಪಿ ನಾಯ್ಗಳು ಹೆಚ್ಚಿ ನಗರ ಹೊಲಸು
ಮದ್ದಿಕ್ಕಿ ಮುರಿಬೇಕು ಕುನ್ನಿವೆರಸು !
(ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ,....!....'ಅಹಿಂಸೋ ಪರಮೋ ಧರ್ಮಃ!')

ಹೊಡೆದಾಯ್ತು, ಬಡಿದಾಯ್ತು
ಬೀದಿ ನಾಯ್ಗಳ ಭೌತ ದೇಹ
ಅಂತಿಮ ಯಾತ್ರೆಗೈದುದೂ ಆಯ್ತು !
ಆದರೇನಾಯ್ತು ? ? ? ? ?

ಅಯ್ಯೋ !....ಹದಿನಾರು ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆ
ನಗರ ಸಭೆಯಧ್ಯಕ್ಷ ಕಣ್ಣೀರು ಕರೆದ
ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಕಸವ ತಿನ್ನಲೊಂದೂ ನಾಯಿ
ಬೀದಿಯೊಳಗಿಲ್ಲೆಂದು !
'ಪಾರೋಪಕಾರಾಯ ಪುಣ್ಯಾಯ
ಪಾಪಾಯ ಪರ ಪೀಡನಂ'

ಇಲ್ಲ–ಅವನು ಓದಿಯೇ ಇಲ್ಲ – ಪಾಪ !
ಅಂತೂ....! –

'ತಾಯಿಗಿಂತ ಬಂಧುವಿಲ್ಲ
ನಾಯಿಗಿಂತ ಮಿತ್ರರಿಲ್ಲ' ಎಂದೆನಿಸಿರಬೇಕು
ಕೌನ್ಸಿಲರ್ – ಅಲ್ಲ–
ನಗರದ ನಾಯ–ಕರುಗಳಿಗೆ !!

ಧರ್ಮಪುತ್ರನ ಬೇಹು, ಶ್ರೀಮತಿ ಶ್ವಾನಮಣಿ
ಅಮರ ಲೋಕದ ಯಾತ್ರೆಗೈದಳಿಂದೂ ಲೈಕ !
ಅಬ್ಬಾ ಏನಿದೀ ಲೋಕ...?
ಫ್ಯಾನಿರಾಬಿನಗಳಿಗೆ ನೆರೆವಿತ್ತ ಬಂಧುವಿಗೆ
ಮಾನವನಿತ್ತ ಬಹುಮಾನ––
'I stoned him away....!!'
ಸಾಕೆ. ?
ಏಳದಿಹುದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ?
ಬೇಕಾದಡಿಂದೆ ಬೆಸಗೊಳಿ ಹೋಗಿ ವಾಲ್ಟಡಿಸ್ನೆ !

ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರವನೋದಿ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಹೋಯ್ತೆ ?
'ಶ್ರೂಯತಾಂ ಧರ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವಂ ಶ್ರುತ್ವಾ

ಚೈವಾವಧಾರ್ಯತಾಮ್ !
ಆತ್ಮನಃ ಪ್ರತಿಕೂಲಾನಿ ಪರೇಷಾಂ

ನ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥'

ಬುದ್ಧ ಪುಟ್ಟಿದ ನಾಡು !
ಬಸವನೊಸಗೆಯ ಬೀಡು !!
ಬರಿಯ ತತ್ತ್ವದ ಗೂಡು, ಎಲ್ಲ ಸುಡುಗಾಡು !!
ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗು ನೀತಿ, ಗಾಹೆ, ತತ್ತ್ವ !
ಸತ್ತುದೆಂದೋ ಕಾಣೆ ಅದರ ಮಹತ್ವ !!

'ಖಮ್ಮಾಮಿ ಸವ್ವ ಜೀವಾಣಂ ಸವ್ವೇ
ಜೀವಾ ಖಮಂತು ಮೇ
ಮೇತ್ತೀ ಮೇ ಸವ್ವ ಭೂದೇಸು
ವೇರಂ ಮಜ್ಝಣ ಕೇಣಚಿ ॥'

ನುಡಿ ಬೇರೆ, ನಡೆ ಬೇರೆ,
ಗೋಮುಖವ್ಯಾಘ್ರಗಳು....
ಮನವೋ ಹರಿದ ಸೂತ್ರದ ಗಾಳಿಪಟ !
ಪಾಪ--!

ಯಾವುದೋ ತಾಯಿ-ನಾಯಿ,
ಮ್ಯುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯಿತ್ತ ಮದ್ದು ತಿಂದು
ಕೊರಗುತ್ತಲಿತ್ತಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ-

ಮುಗಿದು ಕಣ್, ತೆರೆದಬಾಯ್
ಕಟವಾಯಿನೊಳು ಸುರಿವ ಲೋಳೆ
ಇರಿದ ನಾಲಗೆ ನೆಲದ ಮಣ್ಣ ನೆಕ್ಕುತಲಿತ್ತು
ಬಡಬಡಿಪ ಕಾಲ ತಾಳದ ಕೂಡೆ

ಹೊಟ್ಟೆ ತಿದಿವೊತ್ತೆ, ಬಹ ಕುಯ್...ಕುಯ್..ಕುಯ್...
ಎಂಬ ಕೊರಗು ಗಾನ !
ನನ್ನೆದೆಯ ನುಡಿಯಿಸಿತು ಮಿಡಿದು ವೀಣಾ !
'ಜೀವ, ದೇವನ ಕೊಡುಗೆ
ನರನೇನು ನಾಯೇನು ?
ಅತ್ಮವಿದ್ದೊಡೆ ನುಡಿಸು, ಸೇವೆ ಸಲಿಸು !'

'ಹೈಡ್ರೊ-ಫೋಬಿಯ'ವಗಿದ
'ಓಲ್ಡ್ ಯೆಲ್ಲರ್' ಅಂತೆ
ಕಣ್ಣು ಕಿಡಿ ಸೂಸಿತ್ತು,
ಮನ ಮಾತ್ರ ಗುಂಡುಂಡು ಸುಮ್ಮನಿತ್ತು !

ನೆಪೋಲಿಯನ್ ಸಾಹಸವು ಬರಲಿಲ್ಲ ನನಗೆ
ಚೆರಿಗೆ ನೀರನು ಚೆಲ್ಲಿ ಮುಖದೊಳೆದು
ಬಾಯ್ಗೆ ನೀರೆರೆದೆ,
ತಣ್ಣಗಾಯಿತು ದೇಹ !
ಪಂಜರವ ತೊರೆದು ಹಾರಿತು ಜೀವ !!

'ಅಸತೋ ಮಾ ಸದ್ಗಮಯ
ತಮಸೋ ಮಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಮಯ
ಮೃತ್ಯೋರ್ಮಾಃ ಮೃತಂಗಮಯ'
ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ

*ಕರೆ

ಏಳಿ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಿ ಕೆಚ್ಚೆದೆಯ ಕಲಿಗಳೇ
ನೆತ್ತರೋಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯವಾಡೆ
ತಾಯೆದೆಯ ರಂಗದಲಿ ಬಾಳ ನೆತ್ತವನಾಡಿ
ಹಗೆಯ ತಲೆ ನೆಗ್ಗೊತ್ತಿ ಮೆಟ್ಟಲಿಂದೇ

ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿ ಹೊಸ ಕಹಳೆ ಒತ್ತೊತ್ತಿ ಊದಿಬಿಡಿ
ನಾಡ ನಾಡಿಯನೆಲ್ಲ ಮಿಡಿಯುವಂತೆ
ನೂತ್ನ ಚೇತನ ವಹ್ನಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ಪಸರಿಸಲಿ
ಸತ್ತ ಮನ ಮೈವೊದರಿ ಸಿಡಿಯುವಂತೆ

ಸೇನೆ ಸಾಗರವಿರಲಿ ನೀನಗಸ್ತ್ಯನೆ ಆಗು
ಆಪೋಷಣಂಗೆಯ್ಯೆ ಚುಳಕದಲ್ಲೇ !
ತೂಗು ಪರಶುವನಿಂದೆ ಹೆರೆರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ
ಏಟಿಗೆಣ್ಬಾಸಿರಂ ಉರುಳಲಿಲ್ಲೇ !

ಏಳಿ ಭಾರತೆಯಂದ ಚೆಂದದಾ ಕಂದಗಳೆ
ಕೊಳಲನುಳಿದೂದಿರೈ ಪಾಂಚಜನ್ಯ
ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯು ಸಾಕು, ರುದ್ರ ತಾಂಡವ ಬೇಕು
ಕುಣಿಯಿರೋ ರುದ್ರರೇ ಮರೆತು ಮೆಯ್ಯಾ !

ಹಿಮವಂತನುನ್ನತಿಯ ತುಂಗಶೃಂಗದ ಮಕುಟ
ಸಿಡಿಹೊಡೆದು ಹುಡಿಗೊಂಬ ಕಾಲವಿಂದು
ಬಡತನವೊ ಒಡೆತನವೊ, ನುಡಿಯು ನೂರಾಗಿರಲಿ
ಒಂದಾಗಿ ಬನ್ನಿರೈ ಗುಡಿಯೆತ್ತಲೆಂದು

* ಬೆಂಗಳೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕೃಪೆಯಿಂದ
'ಶ್ರೋತೃವಾಣಿ'ಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಾರವಾದ ಗೀತೆ,

ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು

ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟ
(ಶರದ)

ಮೂಡು ಮಲೆಯಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಡಗ ಬಯಲಲಿ ಹರಿದು
ಪಡುಗಡಲಿನೆಡೆಗೆ ನದಿ ನಡೆಯುತಿತ್ತು
ನಿರ್ಮಳೋದಕದಂತೆ ನಿಬ್ಬರದ ಗತಿಯಂತೆ
ಬಿದ್ದೆದ್ದು ಕತೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತಿತ್ತು

1958 ನೆಯ ಜನವರಿ 18,19, ಮತ್ತು 20 ನೆಯ
ದಿನಾಂಕಗಳಲ್ಲಿ, ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ
ನಲವತ್ತನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ
ಕವಿಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ
ಈ ನೀಳ್ಗವನದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಓದಲಾಗಿತ್ತು.

ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು

(ಶರದ)

‘ನಮೋss ಜಗತ್ಕರ್ತೋss....ಓಂ
ನಮೋss ಜಗತ್ಕರ್ತೋsss’ ಎಂದು
ದಿನದ ವಂದನೆ ಸಲಿಸಿ ಜಗವನೆಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ
ಧನ್ಯತೆಯ ಪಡೆಯಿತ್ತು ಕೋಳಿಯೊಂದು

ಅಚ್ಚಗಾಯಿತು ! ಸ್ವಚ್ಛ ಚಂದನ್ನ ಚೆಂಬೆಳಗು
ಮೂಡುವೆಣ್ಣಿನ ಹಣೆಯ ಸಿಂಗರಿಸಿತು
ತಾಯಿ ತುಪ್ಪುಳ ಹಕ್ಕಿ ಕನಸಿನೊಳಗುಲಿವಂತೆ
ಕಣ್ಮಲರ್ ಮುಗಿದು ತಾ ‘ಕೂ’ ಎಂದಿತು

ಯಾವ ಶಾಪವೊ ಕಾಣೆ ಏನು ತಾಪವೊ ಕಾಣೆ
ದೇವಿಹಳ್ಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಚ್ಚರಿಲ್ಲ
ಕುಳಿರು ಮಾಗಿಯ ನಸುಕು ಮುಸುಕು ತೆರೆಯಲಿಕಂಜಿ
ವನವು ಮೈ ಮುದುಡಿತ್ತು ಹೇಳಸಲ್ಲ

ಮುಂಜಾವು ಮೇಲೆದ್ದು ಮನೆಮುಂದ ಮುದಗೊಳಿಸಿ
ಚಂದದಂಗಾರವನು ಬರೆವರಿಲ್ಲ
ಮೊಗದೊಳೆದು ಹಣೆಗಿಟ್ಟು ಮುಂದಲೆಯ ನೇರಿಸುವ
ಅಂದದಾ ಮತ್ತ್ಯೆದೆ ಕಾಣುತಿಲ್ಲ

ನೊಗ ಹಗ್ಗ ಪಟಗಣ್ಣಿ ನೇಗಿಲುಗಳೆತ್ತಿಕ್ಕಿ
ಎತ್ತುಗಳ ತೂರಿಸುವ ಗೌಡನಿಲ್ಲ
ಬೀಸುಗಲ್ಲಿನ ಮುಂದೆ ತಾಂಬೂಲವನು ಸವಿದ
ಅಂಗನೆಯರಾ ಹಾಡು ಕೇಳುತಿಲ್ಲ

ಸುತ್ತು ತೆಂಗಿನ ತೋಟ ಕೆದರು ಸೋಗೆಯ ನೋಟ
ನಾಟ್ಯದೈಸಿರಿಯಿಲ್ಲ ಅಂದದೇಕೋ
ಬನಶಂಕರೀತಾಯಿ ರಣಭಯಂಕರಿಯಾಗೆ
ಹೇಳಲೇನಿದೆ ಸಾಕು; ಬಿಕೋ ಬಿಕೋ !

ದೇವಿಹಳ್ಳಿಗೆ ಅರ್ಧ ಹರಿದಾರಿ ದೂರದಲಿ
ಬಿಳಿಯ ಕಲ್ಲಿನ ಬೆಟ್ಟವಿರುವುದುಂಟು
ಅದರೆದೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲೆ ತರು ತಮಾಲದ ತೋಪು
ಪಾಸರೆಯೊಳೊಸರುತಿಹ ಚಿಲುಮೆಯುಂಟು

ಝರಿಯೊಂದು ಹರಿಯುವುದು, ನಿರಿಗೆ ನಿರಿಗೆಗಳುಡೆಯ
ಬನರಾಣಿ ಬಲು ಬಯಸಿ ಉಟ್ಟಳಂತೆ !
ತಿಲಕವಿಡೆ ತೆತ್ತಿಸಿದ ಕನ್ನಡಿಯವೋಲಲ್ಲಿ
ತಡೆದು ನಿಂತಿದೆ ಮಡುವು ಮಂಜೊಳಂತೆ

ಮಬ್ಬಂತು ಮುಸುಕಿರಲು ತಿರೆಯೆಲ್ಲ ಸತ್ತಿರಲು
ಚೇತನವೆ ಹಾಡಿತೋ ಚರಮಗೀತೆ !
ಆದರೂ ಎಚ್ಚರಿದೆ ಸಿದ್ಧ ಸಿಂಗರ ಬೀಡು
ಹಣತೆಯುರಿಯುತಲಿಹುದು ಚಿಕ್ಕೆಯಂತೆ !

ಏನದಚ್ಚರಿ ಗಾನ ! ಹೃದಯ ಸಮ್ಮೋಹನಾ !
ಅಲ್ಲಲ್ಲವದು ಹೆಣ್ಣಿನಾಕ್ರಂದನ !
ಯಾರೊ ಕಾಣೇ ಪಾಪ ಪತಿತೆ ಬಾಗಿಹಳಿಲ್ಲಿ
ಹಡೆದಾಕೆ ಹುಡಿಯಾದ ತಾಣದಲ್ಲಿ

"ಕೋಟಿ ಜೀವಿಗಳಿಂಗೆ ಉಸಿರಾಗಿ ಉಣಿಸಾಗಿ
ಸಕಲ ಚೇತನಗಳಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿ
ಋತು ಋತುಗಳಾರಕ್ಕು ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣಂಬಡೆದು
ನಿತ್ಯ ನೂತನ ದೇಹಧಾರಿಯಾಗಿ,

ಸಂಚರಿಪ ಹೇ ಶಕ್ತಿ ಹೇ ಶಾಂತ ಮೂರುತಿಯೆ
ಜನನಿಯಾತ್ಮಕೆ ನೀಡು ಶಾಂತಿಯನ್ನು
ಕೊಟ್ಟವನೆ ಕೊಂಡವನೆ ಸರ್ವಶಕ್ತನೆ ತಂದೆ
ನೀಗು ನೀಗೈ ಮನದ ಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು"

ತರುಣಿಯೋರ್ವಳು ಇಂತು ತರಣಿ ಸುಳಿಯದ ಮುನ್ನ
ಶುದ್ಧ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿಯನಿಟ್ಟಳಲ್ಲಿ
ಬಾಳ ಸಂತೆಯ ಮುಗಿಸಿ ಬರದ ಹಾದಿಯ ಹಿಡಿದ
ಎದೆಯಾಣ್ಮನೂ ಬೆರೆದ ತಾಣದಲ್ಲಿ

ಮುಂದಲೆಯ ಮುಡಿಸಿಹಳು ಕಲ್ಲುಗೋರಿಯ ತಳಕೆ
ತನ್ನ ತಾನೇ ಇಲ್ಲಗೈದಳಂತೆ !
ಹಣತೆಯುರಿಯುತಲಿತ್ತು ಮಂಜಿನ್ನು ಮಲಗಿತ್ತು
ಅಮಲೇರಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಕುಡುಕನಂತೆ !

ನಿಂತ ಹೊಂಗೆಯ ಮರಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಹವು
ನೂರಾರು ಗೋರಿಗಳು ಶಾಂತಿವಡೆದು ;
ಹಚ್ಚನೆಯ ಹಸುರ ಬಲು ಸಜ್ಜಾದ ಸೆಜ್ಜೆಯಲಿ
ಮಂಜುಮಣಿ ಬರಿಗನಸು ಕಾಣುತಿಹುದು

ಅಡವಿ ಮೌನವ ಸೀಳಿ ಸಿಡಿದೆದ್ದಿತಶನಿರವ
ಮೊರಡಿ ಕೋಡುಗಳೊಡೆದು ಕೆಡೆಯುವಂತೆ
ಗೋರಿಗಳು ಬಾಯ್ದೆರೆಯೆ ಚಿಮ್ಮಿದುವು ಬೆಂಕಿಗಳು
ಮೂಸೆಯಿಂ ಹೊರ ಬರುವ ಲೋಹರಸದಂತೆ

ಫಡ ಫಡಾಸ್ಫೋಟನವೊ ಬಾನೊಡೆದು ಹುಡಿಯಾಯ್ತೊ
ಮಿಂಚುಗೊಂಚಲ ಸಿಡಿತ ಸುಗ್ಗಿ ಸೂರೆ
ಕತ್ತೆತ್ತಿ ನೋಡಿದಳು ತರುಣಿ ಕಣ್ ಮುಚ್ಚಿದಳು
ಚೀರಿದಳು 'ಓ ಅಮ್ಮ ಬೇಗ ಬಾರೆ'

'ಹ ಹ್ಹ ಹ್ಹ ಹ್ಹ ಹ್ಹ ಹ್ಹ ಹ್ಹಾ ಅಮ್ಮ ಬರಬೇಕಂತೆ !
ಓಹ್ಹೊ ಹ್ಹೊ ಹ್ಹೊ ಹ್ಹೋ ಅವಳನರಸಲು ಬಹುದೆ ?
ಇವಳ ಗಂಡನಿಗೆದೆಯನುಣಿಸ ಹೋಗಿಹಳೇನೊ !
ಪಾಪ, ಏಯ್ ಹೆಣ್ಣೆ ನಾ ಬೇಡವೇ ?'

'ಮುಚ್ಚು ಬಾಯ್ ಪಾತಕಿಯ ನಾಲಗೆಯು ಹರಿದೀತು
ಬೆಂತರವು ಬಲ್ಲುದೇ ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮ !

ಕಾಮಿನಿಗೆ ಕಾತರಿಸಿ ಮಡಿದು ಮರುಳಾದೆಯೇನ್ ?
ಥೂ ! ಅನಿಷ್ಟವೆ ಸವೆಸು ನಿನ್ನ ಕರ್ಮ !'

'ಹ ಹ್ಹ ಹ್ಹಾ ನಿಂಗಣ್ಣ...ಇದು ನನ್ನ ಕರ್ಮ !
ಹಿ ಹ್ಹಿ ಹ್ಹೀ ರಂಗಕ್ಕ ನಾನಂತೆ ಮರುಳು !
ಧರ್ಮ...ಹೊ ಹ್ಹೊ ಹ್ಹೋ....ಕರ್ಮ ಹಿ ಹ್ಹಿ ಹ್ಹೀ
ಮನುಜ ಒಹ್ಹೋ...ಮರುಳು ಹಿ ಹ್ಹೀ, ಎಲ್ಲ ನೆರಳು !

ಸಿಂಗಣ್ಣ ಕಾಳಿಕ್ಕ ಕಾಟಣ್ಣ ನೀಲಕ್ಕ
ರುದ್ರಣ್ಣ ಭದ್ರವ್ವ ಚೆಂದೊಳ್ಳೆ ಚೆನ್ನೀ
ಎಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿರೇ ಹೊಸ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿರೇ
ಮನುಜ ಲೋಕದ ಒಸಗೆ ಕೇಳ ಬನ್ನಿ !

ಬರಮಾರಿಗುಣಿಸಾದ ನಾವಂತೆ ಮರುಳುಗಳು
ಇವಳು ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯು ಬಾಳು ಚೊಕ್ಕ !
ಹುಟ್ಟಿದೆರಡೇ ದಿನಕೆ ಹಡೆದಾಕೆಯನು ತಿಂದು
ತಂದೆಗಿತ್ತಳು ಚರಿಗೆ, ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕ !

ಗಂಡನನು ಹುಡಿಗಟ್ಟಿ ರಂಡೆ ಬಾಳನು ನಡೆಸಿ
ಮೂರು ಮನೆಗಳ ದೀಪ ನಂದಿಸಿದಳು
ಎಲ್ಲವನು ತವೆ ತಿಂದು ಪೆಣದಿನಿಯು ತಾನಾಗಿ
ನಮಗೆ ದೆವ್ವಗಳೆಂದು ನುಡಿಯುತಿಹಳು

ಏಳಿರೇ ಗೆಳತಿಯರೆ ಓ ನನ್ನ ಗೆಣೆಯರೇ
ನಿಮಗಾತ್ಮವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವಿದ್ದಲ್ಲಿ
ಮನುಜ ಕೀಟದ ನಡೆಯ ನುಡಿಯ ತಿದ್ದಲು ಇಂದೆ
ನಾಂದಿ ಹಾಡಲೆ ಬೇಕು ಜೊತೆಯೊಳಿಲ್ಲಿ'

ರಣಗಹಳೆ ಮೊರೆ ಕೇಳಿ ಭಟರೆದ್ದು ಪರಿವಂತೆ
ಕರೆಗೇಳಿದೊಡನೆದ್ದು ಕುಳಿತುವೆಲ್ಲ
ತಂತಮ್ಮ ಗೋರಿಗಳೆ ನಾಟ್ಯವೇದಿಕೆಯಾಗೆ
ಕುಣಿದುವಮಮಾ ಎದ್ದು ಕಿರಿದು ಹಲ್ಲ

ಕರಡಿ ಮೈಗೂದಲಿನ ಕೆದರಿದಾ ಟಗರುತಲೆ
ಉದ್ದುದ್ದವಿದ್ದೆರಡು ದಪ್ಪ ದಾಡೆ
ಹೆಣ್ಣಿಗೂ ಮೀಸೆಗಳು ಹರುಮುರುಕು ಗಡ್ಡಗಳು
ಕಣ್ಣುಗಳೊ ಅಬ್ಬಬ್ಬ ಕೆಂಡದುಂಡೆ !

ಒಂದು ಕೊಳ್ಳಿಯನೆತ್ತಿ ಇವಳ ಮೇಲೆಸೆಯಿತ್ತು
ಒಂದು ಕವೆಗೋಲಿನಲಿ ತಿವಿಯುತಿತ್ತು
ಬೇರೊಂದು ಜಡೆಯೆಳೆದು ಗರಗರನೆ ತಿರುಗಿಸಿತು
ಬಗುಣಿ ಬಗ್ಗಡವನ್ನು ಮೇಲುಗುಳಿತು

ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ ಗಂಡಲ್ಲ
ಎಣಿಸುವೊಡೆ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಲ್ಲ !
ಮಲ್ಲಿಗೆಯ, ಮೂದಲಿಸಿ ತೂರಿದುವು ಒಣಧೂಳು
ಮುತ್ತ ಮುದಿ ಒಗರು ಎಳೆ ಬಾಲರೆಲ್ಲ !

ಕಂಗೆಟ್ಟಳಾ ತರಳೆ ನೆರೆಗಾಗಿ ಚೀರಿದಳು
ತರುರಾಜಿ ಗಿರಿ ಬಂಡೆ ಗೋಳಿಟ್ಟುವು
'ನನ್ನ ಎದೆಯಾಣ್ಮನೇ, ಓ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯೇ
ಹಡೆದವಳೆ ಕಾಯಿ ಬಾ ನಿಮ್ಮವಳನು'

ಕೂಗು ಕೇಳಿತೊ ಏನೋ ಕರೆಯು ಸೆಳೆಯಿತೊ ಏನೊ
ಅರ್ಭಟಿಸುತೈತಂದಳಾ ದೆವ್ವಿಣ !
ಆ ಹ್ಞ ಹಾ ! ತಳುವಿರೈ ಇದೊ ಬಂದೆ ನಾನಿಂದೆ
ಪೀಡೆ ಬೇಡಿರೆ, ಅವಳೆ ನನ್ನ ಕಟ್ಣಾಣ !

ದಡಿದೆವ್ವನಬ್ಬರಕೆ ಸ್ತಬ್ಧವಾದುವು ಎಲ್ಲ
ಇದ್ದಲ್ಲೆ ಹುದುಗಿದುವು ಉಸಿರದಂತೆ
ಹಿಡಿದ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಮುರಿದು ಗಂಟಲೊಳಗಿಡಿಯುತ್ತ
ಗೊಣಗಿದುವು ಏನೇನೊ ಕಪಿಸುವಂತೆ !

ಬಂದ ತಾಯ್ ದೆವ್ವ ತಾಂ ಕಂದನನು ಬಳಿದಪ್ಪಿ
ಮೈ ತುಂಬ ಹಾಕಿತ್ತೈ ಮುತ್ತಮುದ್ರೆ !
'ಮುದ್ದಿನರಗಿಣ ನಿನ್ನ ಮುದ್ದಾಡೆ ಮನೆಗೈದೆ,
ನೀನಿಲ್ಲಿಗೈತಂದೆ ಏಕೆ ಭದ್ರೆ ?

ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ನೋಡು ನಿನಗಾಗಿ ಮರುಗುವನು
ದಿನವು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಕತೆಯ ಹೇಳಿ
ಮಲಗು ಮಡಿಲಲಿ ಕಂದ ನನ್ನೆದೆಯ ಮಕರಂದ
ಏನ ಬೇಡಲು ಬಂದೆ ಹೇಳು, ತೊಳಿಲಿ?'

ಕಣ್ಣೀರ ತೀರ್ಥದಲಿ ತಾಯ ತೊಡೆಗಳ ಕರ್ಚಿ
'ಅಮ್ಮ..ಅಮ್ಮಾ ನಾನು'.....ಎಂದಳಾಕೆ
(ಅಳಲಿನಾವರಣದಲಿ ಮಾತು ಸೋಲುವುದಲ್ತೆ
ಮೌನವೇ ಮಹತೆಂದು ಹೇಳಬೇಕೆ ?)

'ಸಂತೈಸಿಕೋ ಕಂದ ತಡೆ ನಿನ್ನ ಅಳಲನ್ನು
ಮಿತ್ತು ಸುಳಿಯದೆ ಹೇಳು ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ?
ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ವಿಶ್ಲೇಷ ನಿಶ್ಚಯವು
ಆರು ಶಾಶ್ವತವಮ್ಮ ಧಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ?

ಬಂದೆಯೇತಕೆ ಮಗುವೆ ಈ ಘೋರ ವಿಪಿನದಲಿ
ಮೂಡಣರೆ ಬೆಳಗದೀ ಪೊಳ್ತಿನಲ್ಲಿ
ಅಪ್ಪ ಮುನಿದರೆ ನಿನ್ನ ಮನೆ ಹೊರಗೆ ತಳ್ಳಿದರೆ
ಏನೆಂದು ಗಜರಿದರು ರೇಗಿನಲ್ಲಿ?'

"'ಬಿಡುತೆ'ನ್ನು ಕೆಂಗವ್ವ ಮುನಿಸರಿಯನಪ್ಪಯ್ಯ
ಮನೆ ಹೊರಗೆ ತಳ್ಳುವುದೆ ? ನಾನವನ ಬೆಳಕು !
ಮನ ನಿನ್ನ ನೆನೆನೆನೆದು ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕರೆದು
ಬರಿದೆ ಹಲುಬಿತದೇಕೊ ಕಳೆದ ಇರುಳು !

ಅಪ್ಪನೆದೆಯೊಳೆಗೇನೊ ಕೊರಗು ಮುಗಿದಿಲ್ಲವ್ವ
ಕೊರೆಯುತಿದೆ ಕೀಟದೋಲು, ಹುಚ್ಚುನಾಯಿ !
ನನಗಾಗಿ ಮರುಗುವನು ಏನೇನೊ ನೆನೆಯುವನು
ಸಂತವಿಡಲೇನುಂಟು ಹೇಳು ತಾಯಿ ?

ನಿಮ್ಮ ನೆನಹಿನ ಗುಡ್ಡೆ ಈ ಸಮಾಧಿಗೆ ಇಂದು
ವಂದಿಸುತೆ ಎಡೆಯಿತ್ತು ಹೋಗಲೆಂದು
ಬಂದೆನಿಲ್ಲಿಗೆ ತಾಯೆ ನಿನ್ನ ಮಡಿಲೊಳು ಮಲಗಿ
ನನ್ನಿನಿಯನಿನಿವಾತ ಕೇಳಲೆಂದು

ಆದೊಡೇನಿದು ದೆವ್ವ ಪ್ರೇತಗಳ ಕಿರಿಚಾಟ !
ನಾನಾರ ತಿಂದೆನೌ ಹಡೆದವಳನು ?
ಕೆಂಗಪ್ಪನಿಹನಲ್ತೆ ? ಹಡೆದವಳುನೀನಲ್ತೆ ?
ಅವ ಮನೆಗಳ ದೀಸ ನಂದಿಸಿದೆನು ?

ಮೋನದಾಳಿದೆಯೇಕೆ ಮಾತಾಡು ಕೆಂಗವ್ವ
ಏನೊಂದು ತಿಳಿಯದಿದೆ ಬುದ್ಧಿ ಶೂನ್ಯ
ಆರ ಬೆಳೆದೋಂಟದಲಿ ವಿಷವಲ್ಲಿ ನಾನಾಗಿ
ಬೆಳೆದೆನೌ ಪೇಳೆನಗೆ, ನಿನ್ನ ನುಡಿ ಮಾನ್ಯ"

ಕೆಂಗಿ ಏನನೊ ನೆನೆದು ಉಸಿರ ತೋಳಿಗೆ ತಂದು
ಅಪ್ಪಿದಳು ಎದೆಗೊಮ್ಮೆ ಬಿಗುಹಿನಲ್ಲಿ
ಅಂದು ಕೆಯ್ಯೆಡೆಯಾಗಿ ಅವಳಪ್ಪನಿತ್ತವೊಲು
ಮಲಗಿದಳು ಮಗುವಾಗಿ ಮಡಲಿನಲ್ಲಿ

'ಮಗಳೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾರ ಕಥೆಯೊಂದ ಹೇಳುವೆನು
ಯುಗ ಮೂರು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದಿನೊಂದು !
ಅಂದು ನೀನಾಗಿದ್ದೆ ಮೊಲೆಯುಂಬ ಎಳೆ ಹಸುಳೆ
ಮಡಲಿಗಿತ್ತರು ನಿನ್ನ ಜೀವ ನೊಂದು !

ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟಿನ ಗುಟ್ಟು ರಟ್ಟಾಗದಿರಲೆಂದು
ಹುದುಗಿಸಿದೆವಿಬ್ಬರೂ ಇಂದು ತನಕ
ಎಂತೊ ಸಲಹುವ ಪುಣ್ಯ ನಮ್ಮದಾಯಿತು ತಾಯಿ
ಬೇಸರಿಲ್ಲದೆ ಕೇಳು, ಇರಲಿ ಮರುಕ

ಹಡೆದವಳು ನಾನಲ್ಲ ತಂದೆ ಕೆಂಗರು ಅಲ್ಲ
ಪೊರೆದ ಮಾತ್ರರು ನಾವು ನಿನ್ನ ಬಳಸಿ !
ಬರದ ಬಿರುಗಾಳಿಯಲಿ ತೂರಿ ಹಾರಿದರಮ್ಮ
ನಿನ್ನ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳು ಬಾಳ ತವಿಸಿ !

ಬೆಚ್ಚದಿರು ಬೆದರದಿರು ಕಣ್ಣರಳ ತೊಯ್ಸದಿರು
ಸನಿಹದಲಿ ಕುಳಿತು ನೀ ಕೇಳು ಕಂದ
ಬಾಳ ಬೃಂದಾವನದಿ ಬನ್ನ ಬೇಲಿಯ ಬೆಳೆಸಿ
ಮುಗುಳ ಮುಳ್ಳಾಗಿಸಿದ ಬಿದಿಯ ಅಂದ'

ನೆರೆದ ಭೂತಗಳೆಲ್ಲ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಿವಿಯಾಗಿ
ಮುಂದೆ ಸರಿದುವು ಕೇಳೆ ವ್ಯಥೆಯ ಕಥೆಯ !
ತಮ್ಮೆಲ್ಲರಾ ಬಾಳೆ ಭವ್ಯ ಕಾವ್ಯವದಾಗೆ
ಮತ್ತು ಕೇಳಲು ಚೆಂದ ವಾಸ್ತವತೆಯ

ಮೂರು ಮಲೆಯಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಡಗ ಬಯಲಲಿ ಹರಿದು
ಪಡುಗಡಲಿನೆಡೆಗೆ ನದಿ ನಡೆಯುತಿತ್ತು
ನಿರ್ಮಳೋದಕದಂತೆ ನಿಬ್ಬರದ ಗತಿಯಂತೆ
ಬಿದ್ದೆದ್ದು ಕತೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತಿತ್ತು

ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು

ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟ

(ಹಿಮವಂತ)

ಹಗಲೆಲ್ಲ ಬಿಸಿಲ ಧಗೆ ಇರುಳೆಲ್ಲ ಅರಿಲ ನಗೆ
ತುಣುಕು ಮುಗಿಲಿನ ಸುಳಿವು ತೋರದಯ್ಯೋ
ಧಗ ಧಗಿಸಿ ದಟ್ಟಯಿಸಿ ದಗ್ಧವಾಗಿರೆ ಭೂಮಿ
ಮುಗ್ಧಪಶುಗಳ ಬಲಿಯು ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲೋ !

ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು

(ಹಿಮವಂತ)

ಧಾತು ಸಂವತ್ಸರವು ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ ಧಾತ್ರಿಯಲಿ
ಧೀಂಕಿಟ್ಟು ನರ್ತಿಸಿತು ರುದ್ರನಂತೆ !
ಧಿಗ್ಗ ಧಿಮಿ ಕುಣಿತ ದಿಕ್ತಟವನಟ್ಟುತಿರೆ
ನಗ್ನವಾಯಿತು ಭೂಮಿ ಮಸಣದಂತೆ

ಯುಗವಳಿದು ಯುಗ ಹುಟ್ಟಿ ಆಷಾಢ ತೆರಳಿದರು
ಹನಿಮಳೆಯ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ ನೋಡಲೆಲ್ಲು;
ಈಶ್ವರದ ಭೀಷಣತೆ ಘಾಸಿಗೊಳಿಸಿತು ಜಗವ
ಕುಡಿನೀರಿನೆಡೆಯಿಲ್ಲ ಹುಡುಕಲೆಲ್ಲು

ಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆ ಕೊಳ ಬಾವಿ ಬತ್ತಿ ಬಾಯಾರಿರಲು
ಅಂಗಣದಿ ಒಣಹೆಂಟೆ ಬಿರುಕು ಬಿರುಕು
ಬುವಿ ಬೆಸಲೆಯಾದಂತೆ ಬರ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟಂತೆ
ಭರದೊಳೆದ್ದುದು ಧೂಳು ಸುಟ್ಟುರೆಯೊಳು

ತರುಗುಲ್ಮ ಲತೆಗಳಲಿ ಹಸುರೆಂಬ ಹೆಸರಿಲ್ಲ
ಭೀಕರಸ್ಥಿಗಳಾಗಿ ನಿಂದವಲ್ಲಿ
ಭೂದೇವಿ ಮುಗಿಲೆರೆಯನೆಡೆಗೆ ಕರವತ್ತಿದೊಲು
ತಲೆದೆಗೆದ ತೆಂಗುಗಳು ತೋರ್ದವಲ್ಲಿ

ಬೋಳುಮರ ಭೂತದೊಲು ನಿಂದಿರಲು ಅಡಿಯಲ್ಲಿ
ಒಣ ಎಲೆಗಳದೊ ಸುತ್ತ ರಾಶಿ ರಾಶಿ
ನೊರನೊರನೆ ತುಳಿತುಳಿದು ಅಲೆದಲೆದು ಸುತ್ತಿದರು
ತಲೆಹುಳುಕ ನಾಯಿಯೊಲು ಮೂಸಿ ಮೂಸಿ

ಬರಮಾರಿ ಬೇಸತ್ತು ಬಿಸಿಲ ಕಾಯಿಸೆ ಕುಳಿತು
ಕೇಶರಾಶಿಯ ಕೆದರಿ ಹರಹಿದಂತೆ
ತೂರಿಬಹ ಕೆಂಧೂಳು ಒಣ ತರಗು ತೋರಿದುವು
ಇಪ್ಪೆ ತೋಪಿನ ಬಯಲ ಬಂಡೆ ಮುಂದೆ

ದಟ್ಟಕಾನನ ಕೆಟ್ಟ ತಟ್ಟಗೆಯ ತೆರನಾಗಿ
ಕಟಕಟನೆ ಕಿಡಿದು ನೆಲಕುರುಳುತಿತ್ತು
ಸುಟ್ಟುರೆಯ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ತರಗೆಲೆಗಳಂತಾಗಿ
ಗರಗರನೆ ತಿರುಗಿ ಜನ ಸಾಯುತಿತ್ತು

ಹೊಟ್ಟೆರಾಯನ ಕಾಟ ಬೆಟ್ಟದಷ್ಟಾಗುತಿರೆ
ಕಂಗೆಟ್ಟು ತರಲೆಯ ತಿಂದರಾಗ
ಬೆಲ್ಲವತ್ತದ ಬುರುಡೆ ಹುಡಿಗೈದು ಮುಕ್ಕಿದರು
ನೆಕ್ಕಿದರು ಮೈಬೆಮರ ಸೋಲುವನಕ

ಕತ್ತಾಳೆ ಗೆಡ್ಡೆಗಳು ಅವಲಿಯ ಮುದಿದಂಟು
ಕಂದ ಮೂಲಗಳೊಂದು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ
ಕೆರೆಯ ಕೊಚ್ಚೆಯೊಳಲ್ಲಿ ಸುಳಿವ ಸೀಗಡಿಮೀನು
ವಟಗುಡುವ ಕಪ್ಪೆಯೂ ಸಿಕ್ಕುತಿಲ್ಲ

ಹುಣುಸೆ ಬಿತ್ತಗಳಾಯ್ತು ಹುರಿದು ತಿಂದರು ಎಲ್ಲ
ಅಂಬಲಿಯ ಹೊಯ್ಸಿದರು ಮಕ್ಕಳಿಂಗೆ
ಈಚಲಿನ ಮರಗಳಾ ತಲೆಯನಿಬ್ಬಗಿ ಮಾಡಿ
ಗಿಣ್ಣು ತಿಂದರು ಕಿತ್ತು ಹಸಿವು ನುಂಗೆ

ಹುಳು ತಿಂದ ಮರದಿಂದ ಸುರಿವ ಬಿಳಿ ಸರಿಹಿಟ್ಟ
ಕೊಚ್ಚೆ ನೀರೊಳು ಕದಡಿ ಕುದಿಸಿ ಕುದಿಸಿ
ಕುಡಿದರಾಹಾ ಸಾಕೆ ಬೆಂದೆದೆಯ ಕುದುಗುದಿಗೆ
ತಂಪೆರೆವ ತಿನಿಸಿದುವೆ ಒಡಲ ತಣಿಸೆ

ಹೊಲದ ಬಯಲೊಳಗೆಲ್ಲೊ ಅಡಕಿ ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟ
ಇರುವೆಗೂಡಿನ ಕಣಜ ಸೂರೆಯಾಯ್ತು
ನುಣ್ಣನೆಯ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ಹಸಿಯ ಹಿಟ್ಟೊಳು ಬೆರಸಿ
ಮುಗ್ದೆಗೈದದ ಕಿತ್ತು ತಿಂದುದಾಯ್ತು

ಏನು ತಿಂದೊಡಮೇನು ಉದರ ತಣಿಯಲು ಬಹುದೆ
ಮಣ್ಣು ಮರ ತಿಂದು ಜನ ಬಾಳಲಳವೆ !
ಅನ್ನದಾಹಾಕಾರ ಮೊಳಗಿ ಮೊರೆಯಿಡಲೆಲ್ಲಿ
ಭೂಮಿತಾಯಿಯೆ ಬಂಜೆಯಾದ ಮೇಲೆ !

ಹಗಲೆಲ್ಲ ಬಿಸಿಲ ಧಗೆ ಇರುಳೆಲ್ಲ ಅರಿಲ ನಗೆ
ತುಣುಕು ಮುಗಿಲಿನ ಸುಳಿವು ತೋರದಯ್ಯೊ
ಧಗ ಧಗಿಸಿ ದಟ್ಟಯಿಸಿ ದಗ್ಧವಾಗಿರೆ ಭೂಮಿ
ಮುಗ್ಧ ಪಶುಗಳ ಬಲಿಯು ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲೊ

ಉರಿಯಿಲ್ಲದಗ್ನಿಯಲಿ ಬೆಂದು ಬೆಂಡಾಗುತಿರೆ
ಬಿಸಿಲು–ಕುದುರೆಯ ನಾಟ್ಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ
ರಣ ರಣಾ ರಣ ರಣಾ ತಿಗುರಿ ರಿಂಗಣ ಕುಣಿತ
ಕಾಣ ಬಂದುದು ನೀರ ಬೆಮೆಯ ತರುತ

ಬಿತ್ತರದ ಬಾನು ಬರಿ ಬತ್ತಲೆಯ ಬಯಲಾಗೆ
ಸತ್ತವರ ಮೊತ್ತವದು ಸತ್ತುದಿಲ್ಲ
ಕತ್ತಲಿನ ಕಡಲಿನಲಿ ರಿಕ್ತ ಭೂವಲಯದಲಿ
ನಕ್ತಚರರಾಗಿ ಜನ ಸುಳಿದರೆಲ್ಲ

ಊರು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇರಿ ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ
ಅಗಳೇರಿ ಹಾದಿಯಲಿ ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ
ಎತ್ತ ನೋಡಿದೊಡತ್ತ ಸತ್ತ ಹೆಣಗಳ ಬಣಬೆ
ಹೊತ್ತು ಹೂಳುವರಿಲ್ಲ ಸುಡುವರಿಲ್ಲ

ಮಡದಿ ಮಗು ಮನೆಮಾರು ನೂರಾರು ಹರಿಹಂಚು
ದೆಸೆ ದೆಸೆಗೆ ಮತಿಗೆಟ್ಟು ನಡೆದುವೆಲ್ಲೊ
ದನಕರುಗಳಾರವೋ ಕಟ್ಟುವರೆ ಕಾಯುವರೆ !
ಹುಲ್ಲು ನೀರಿಲ್ಲದಲೆ ಮಡಿದುವೆಲ್ಲೊ

ಬರಬಿಸಿಲ ಬೇಗೆಯಲಿ ಬೆಂದ ಹೆಣಗಳು ಸೀದು
ಸೀಕುರಿಗಳಾಗಿ ಒಣ ತೊಗಟೆಯಾಗಿ
ಗೂಡುಗಂಗಳ ತೆರೆದ ಹಲ್ಲ ಚಿಲಿ ಚಿಲಿ ಬಿಟ್ಟು
ಚೀರಿದುವು ಹಸಿದ ಬೆಂತರಗಳಾಗಿ

ಹಸಿ ಹೆಣದ ಒಟ್ಟಿಲಿನ ತುದಿಯಲದೊ ರಣಹದ್ದು
ಸಂತೆ ಸೇರಿವೆ ತಿನಿಸು ಕೊಳ್ಳಲೆಂದು !
'ಕೊರ ಕೊರಾ ಕೊಟ್ ಕೊಟ್' ಎಂದೇನೊ ಹಾಡುತಿವೆ
ನಲಿದು ನರ್ತನಗೈದು ಖಂಡ ತಿಂದು

ಕಾಗೆಗಳು ಪಾಲ್ಗೊಳಲು ಪಟ್ಟಪಾಡಿನಿತಲ್ಲ
ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಮಡಿದುವೆನಿತೊ
ಧೀರ ರಣ-ಹದ್ದುಗಳು ಗೆದ್ದು ಮರದಲಿ ಮೆರೆಯೆ
ಕದ್ದು ತಿಂದುವು ಮುದ್ದೆ ಮಜ್ಜೆ ಮಾಂಸ !

ಆವುದೋ ಹೋರಾಟ ಏನೇನೊ ಕಚ್ಚಾಟ
ಆವ ರಾಜ್ಯದ ಪದವಿ ಗಳಿಸಲೆಂದೊ !
ಹೆಣಕೊ ಮೇಣ್ ಹೆಣ್ಣಿಗೋ ಮೆದು ನೆಣದ ಪಾಲಿಗೋ !
ಕಳಿತ ಬಂಬಲುಗರುಳ ಮೆದ್ದಲೆಂದೊ !

ಚೀರಾಟ ಬೋರಾಟ ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಬಡಿದಾಟ
ಪಟ ಪಟಿಸಿ ಸಾಗಿತ್ತು ರಂಗದಲ್ಲಿ
(ತುತ್ತು ಕೂಳುಣಲಿಕ್ಕೆ ಕಿತ್ತಾಡಿದವರೆನಿತೊ
ಹದ್ದಿಗಿಂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ)

ಅದೊ ಅಲ್ಲೆ ಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ
ನಡೆಸಲಿವೆ ಮೋದದಲಿ ಪ್ರಣಯಕೇಳಿ !
ಒಂದೆ ತುಂಡನು ಎರಡು ಕಚ್ಚಿ ಮುಂಡಾಡುತಿವೆ
ಕೊಕ್ಕು ಕೊಕ್ಕುಳು ಬೆರೆಸಿ ರೆಕ್ಕೆಗಳಚಿ

ಸವಿಯು ಬಲು ಸವಿಯೆಂದು ಬತ್ತುಬಾಡಲು ತಿಂದು
ಬಕ ಬಕನೆ ಓಕರಿಸಿ ಕಕ್ಕಿತೊಂದು
'ನರಮಾಂಸ ನರರಕ್ತ ಬಯಸಿದರು ದೊರೆತೀತೆ
ಮೆಲು ಮೆಲನೆ ತಿನ್ನೆಂ'ದು ಕುಕ್ಕಿತೊಂದು

ಮೋರೆ ಮುಗಿಲೆಡೆ ನೀಡಿ ಮೂತಿ ಸೊಟ್ಟಗೆ ಮಾಡಿ
ಓಡುತಿದ್ದಿತದೊಂದು ಖಂಡ ತಿಂದು
ಹೊಟ್ಟೆಯಾತುರದಿಂದ ಬಿರುಸಿನಲಿ ತಲೆ ಕುಟುಕಿ
ದೂರ ಸಾರುತಲಿತ್ತು ಚಂಚು ನೊಂದು

ಬಾಂದಳದ ಬಯಲಿನಲಿ ಕಪ್ಪು ಕಾವಣ ಕಟ್ಟಿ
ಚಲಿಸುತಿವೆ ಹದ್ದುಗಳು ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ
ಕರಿನೆಳಲ ತಂಪಿನಲಿ ಸರ್ಪ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿ
ಸುಪ್ತವಾಗಿವೆ ಮುಕ್ತ ಜೀವ ಜಂತು !

ಅಲ್ಲೆ ಬಳಿಯಲಿ ನಾಯಿ ನೆರೆದಿಹವು ನೇಮದಲಿ
ಎಲುವುಗಳ ಕಟಕಟನೆ ಕಡಿಯುತಿಹವು
ಒಂದರೊಡನಿನ್ನೊಂದು ಗುರುಗುಟ್ಟಿ ಮುಳಿದಿಹವು
ಕೆಂಗಣ್ಣು ಕೇಸುರಿಯ ಸುರಿಯುತಿಹವು

(ಗತಜೀವಿ ಮಾನವನ ಅಡಬಳಕೆ ಚಡಬಡಿಸ
ಶುನಕಗಳ ಸೇಡಿಂದು ತೀರ್ದುದಲ್ಲ
ನರರು ನಾಯ್ಗಳ ಕೊಂದು ಕುನ್ನಿಗಳ ಹರಿಹರಿದು
ಹಸಿವು ತಣಿಸಿದ ದಿನವು ಇರ್ದುದುಂಟು)

ಉಳ್ಳಾಕಿ ಉಲಿದುಲಿದು ಗುಳ್ಳೆನರಿ ದರದರನೆ
ಎಳೆದೊಯ್ದಿತಲ್ಲೊಂದು ಮುತ್ತು ಹೆಣನ
ಡುಬ್ಬು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಡಬಡಬಿಸಿ ಹೊಡೆಹೊಯ್ದು
ತಿಂದುವುಗಿಬಗಿ ಮಾಡಿ ಮೂಳೆ ಜಘನ

ಅತ್ತಲದೊ ರಣಹದ್ದಿನೊಡನೆ ಹೋರಾಡುತಿದೆ
ಜೀವ–ಹೆಣ ಬರಿದೆ ಕೈ ಬೀಸಿ ಬೀಸಿ !
ರಪ ರಪನೆ ಬಡಿ ಬಡಿದು ನೆತ್ತರೀಂಟುತಲಿಹುದು
ಮಾರು ಮೂತಿಯ ಹದ್ದು ಮುಂದೆ ಚಾಚಿ !

ಗಬ್ಬ ತುಂಬಿದ ಹಸುವು ಈನು–ಬೇನೆಯ ತಡೆಯ
ಲಾರದೆಯೆ ಸೊರ ಸೊರಗಿ ಸತ್ತು ಬಿತ್ತು
ನಿಡಿದು ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಕಟವಾಯಿನೊಳು ಕಚ್ಚಿ
ಅರೆಹೊರಗೆ ಬಂದ ಕರು ಅಂತೆ ಇತ್ತು !

ಬತ್ತಿ ಬಾಡಿದ ಮಾಲೆಯು ನಡುವಿನೆಡೆ ನೇತಿರಲು
ಕಂದನದ ಕಚ್ಚಿಹನು ಹಾಲು ಹಿಣಿಯೆ
ತೋಳ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಕರುಳ ಕುಡಿ ಕನಲುತಿರೆ
ಉಸಿರುಗಳೆದಳು ಅಯ್ಯೊ ಕಾಲ ಮುನಿಯೆ !

ಕರೆಯಲಾರದು ಕೈಯ್ಯಿ, ಕೂಗಲಾರದು ಬಾಯಿ
ಕಣ್ಣ ಪಿಳಿ ಪಿಳಿ ಬಿಟ್ಟು ರೋದಿಸುತಲಿ
ಹಡೆದವಳ ಅರಸುತ್ತ ಶಿಶುವು ಸೇರಿತು ಸಗ್ಗ
ಸಾಕು ಸಾಕೋ ಶಿವನೆ ನಿನ್ನ ಕಗ್ಗ !

ಮಾತು ಮುಗಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಕತೆಯು ಮುಡಿದಿರಲಿಲ್ಲ
ಕೇಳಿಸಿತು ರೋದನವು ಸನಿಹದಿಂದೆ
ಚಂದಿರನ ಮಂದಿರಕೆ ಚೆಂಡಾಡಿ ಬರಹೋದ
ಹಸುಳೆಗನಸಿನ ಮುದ್ರೆಯೊಡೆಯುವಂತೆ !

ಯಾವುದೋ ತಾಯ್ ದೆವ್ವ ಎದೆಗೆ ಕಂದನ ತಬ್ಬಿ
ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಳುತಿತ್ತು ಒಂದೆ ಸಮನೆ !
ಕೆಂಗಿ ದೆವ್ವವು ತೋರ ಬೆರಳು ಮಾಡದರತ್ತ
'ಅವಳೆ ಆ ತಾಯವ್ವ !' ಎಂದಿತೊಡನೆ

'ಇಂದಿಗೂ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ ಅವಳ ಗೋಳಿನ ಗೀತೆ
ಕಡೆಯೆಂದಿಗೋ ಕಾಣೆ ಪರಶಿವನೆ ಬಲ್ಲ !
ಅವಳ ತೋಳೆಡೆ ಕೂಸು ತೊಡೆಯುಳಿದು ನಡೆಯದೌ
ಮಡಿದರೂ ಕರುಳಿನಾ ಮಮತೆಯಳಿದಿಲ್ಲ !

ತುಂಬು ಹರೆಯದ ತರಣಿ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗೆ ಆಂತು –
ಕೊಂಡಲ್ಲೆ ಅಸುಗಳೆದು ನಿಂದಳೆಂದೊ
ಸೆಟೆದು ನಿಂದಿಹ ದೇಹ ಗೆದ್ದಲಿನ ಗೂಡಾಯ್ತು
ಕೆನ್ನೆ ಕಣ್ ಜಘನ ಎದೆ ತೂತು ತೂತೊ !

ಅದೊ ಅವಳೆ ಬಂಡೆಯೆಡೆ ಶೂನ್ಯವನೆ ನಿಟ್ಟಿಸುತೆ
ಎಂದಿನಂತೆಯೆ ನಿಂದಿರುವಳವಳೆ ನಾರಿ
ಮೋನದಾ ರಾಗದಲಿ ಮನದನ್ನನನು ನುತಿಸಿ
ಕಾಯುತಿರುವಳು ಹಾದಿ ಮುಗುದೆ ಗೌರಿ !'

'ಇವಳಾರು ಕೆಂಗವ್ವ ಮುಡಿಗೆದರಿ ಕುಳಿತಿಹಳು
ಕೈಯೊಳೆಂಥದೊ ಬೊಂಬೆಯಿರುವುದಲ್ತೆ !
ಮೋರೆ ಮೈ ಸಿಳ್ಳುಗುರೊ ! ಬಿರಿದುಗ್ರ ದಾಡೆಗಳೊ !
ತೋರುವಳು ರಣಚಂಡಿ ಕಾಳಿಯಂತೆ !'

'ಓಹೊ ! ಇವಳೇ ! ಇವಳ ಕಥೆ ಬಹುದೂರ, ಮಲ್ಲು
ಹೇಳುವೊಡೆ ನಾಲಗೆಯದೇಳದೇಕೊ ?
ಇವಳು ಬೀರನ ಮಡದಿ ಹೆಸರು ಮಾರವ್ವ
ಕೈಯ ಬೊಂಬೆಯದಲ್ಲ....ಹೇಳಬೇಕೊ ?'

'ಪೇಳೆ ಅಂಜಿಕೆಯೇನು ?' 'ಪೇಳುವೊಡೆ ಹಿತವಲ್ಲ'
'ಕೇಳಿದಿನಿತೂ ಕತೆಯು ಹಿತವಾಯ್ತೆ ತಾಯಿ ?'
'ಆದೊಡಾಲಿಸು, ತನ್ನ ಕಂದನನೆ ತಿಂದವಳು
ಹಸಿವಿನಬ್ಬರಕಾದಳಾ ತಾಯಿ ನಾಯಿ !

ತಿರಿತಂದ ಹಿಡಿಕೂಳ ತಿಂದ ಕಂದನ ಕೊಂಡು
ಮರೆಯೊಳೆಲ್ಲೋ ಈಕೆ ಕೊಂದಳಂತೆ !
ಹಸುಳೆ ಬಸಿರನು ಕಿಸಿದು ಕರುಳ ಸೇರುತಲಿದ್ದ
ಅನ್ನವನು ಬಳಿಬಳಿದು ತಿಂದಳಂತೆ !'

'ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸು ತಾಯೆ' 'ಮನಸಿಗಲಸಿಕೆಯಾಯ್ತೆ ?'
'ಇಲ್ಲವ್ವ ಮತಿಗೇಕೊ ಮೂರ್ಛೆ ಬಂತು !
ನಾನಾರ್ಗೆ ಎಂದೆನಲು ಇನಿತು ಪೀಠಿಕೆ ಬೇಕೆ ?
ನನ್ನ ಬಾಳ್ಗತೆಗಾಯ್ತೆ ಬರವೆ ಹೇತು ?'

'ಅಹುದಹುದು ಮಲ್ಲಿಗೆಯೆ ನನ್ನೆದೆಯ ನಂದನವೆ
ಧಾತು ಈಶ್ವರ ಬರದ ಇತಿಹಾಸವು !
ಇಂದಿನನುಕೂಲಗಳು ಅಂದೆಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು
ಮೌಢ್ಯ ಮನೆಮಾಡಿರಲು, ಇಲ್ಲ ಅರಿವು

ಇದೆ ಬಿಳಿಯ ಕಲ್‌ಗುಡ್ಡ ಕಾಡುಸಿದ್ಧರ ಬೆಟ್ಟ
ಮಹಿಮವಂತರ ಬೀಡು ಪುಣ್ಯತಾಣ
ಅಂದಿಗೂ ನೀರುಕ್ಕಿ ಚಿಲಚಿಲನೆ ಹರಿಯಿತ್ತು
ನೆಳಲಿಗಾಸರೆಯಾಗೆ ಗುಹೆಯಂಗಣ !

ಮಹಿಷೂರ ಒಡೆಯರುಗಳಲ್ಲೊಂದು ತೆರೆಸಿದರು
ಜೀವವುಳಿಸಲಿಕಾಗಿ ಗಂಜಿಕೇಂದ್ರ !
ಸುತ್ತ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನತೆ ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿತು ಇಲ್ಲಿ

ಸಾಗರವೆ ಆಯ್ತು ಘನ ರುಂದ್ರ ಸಾಂದ್ರ !!

ಹಿಟ್ಟು ಸಾಲದೆ ಬರಲು ಬೂದಿ ಹೊಯ್ದರು ಭಟರು
ಮುದ್ದೆಗೈದವ ತಿಂದು ಬದುಕಲುಂಟೆ ?
ಒದಗಿದರು ಅಲ್ಲಲ್ಲೆ ಬಂಡೆಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ
ಸುರುಟಿಕೊಂಡರು ಬೆಂದ ತರಗಿನಂತೆ !

ನೂರು ಕಟ್ಟಾಳುಗಳು ಎತ್ತಿ ಹೆಣಗಳ ಹೊತ್ತು
ತಂದಿಲ್ಲಿ ಅಗೆದಗೆದು ಮರೆಗೈದರು
ಅಂತರಂಗದ ಆಸೆ ಹಸಿಯಿದ್ದ ಕಾರಣದೆ
ಬೆಂತರಗಳಾಗಿಹರು, ನೋಡು ಇವರು !

ಇರಲಿ, ಆ ಕಥೆ ಬೇಡ, ನಿನ್ನ ಜನನದ ಕಥೆಯ
ಪೇಳುವೆನು ಕೇಳವ್ವ ಮಗಳೆ ಮಲ್ಲು
ನಮ್ಮ ಕುಲದವಳಲ್ಲ ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮರ ಕುವರಿ
ಮಡದಿ ರಾಮಣ್ಣನಿಗೆ, ಇರಲಿ ನಿಲ್ಲು !

ಅಂದದಚ್ಚರಿ ! ಜನವು ತೊರೆಯಾಗಿ ಹರಿದಿತ್ತು
ಊರಾಚೆ ನಿಂತಿರುವ ಒಂಟಿ ಮನೆಗೆ !
ಶ್ಯಾನುಭೋಗರ ಮನೆಯು ದೇವದೂತನ ನೆಲೆಯು
ಅದುವೆಂದು ಅರಿವಾಯ್ತು ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ !

ಮೂರ್ತಿರಾಯರು ಕಂಡು ಸೂರೆಗೊಟ್ಟರು ಎಲ್ಲ
ತಮ್ಮ ಬಾವಿಯ ನೀರುಗಸಿಯ ಸಹಿತ !
ಕಾಳಿಲ್ಲ ಕೂಳಿಲ್ಲ ಕುಡಿಯಲಿಕೆ ನೀರಿಲ್ಲ
ಬೆಸಲೆಯಾದಳು ಪತ್ನಿ ಬನ್ನಬಡುತ !

ದಿನವೆರಡು ಕಳೆದಿರಲು ಮುಗುಸಿದಳು ಬಾಳುವೆಯ
ಹೆಣ್ಣು ಬಮ್ಮಟೆಯೊಂದ ಕೈಯೊಳಿತ್ತು !
ಎದೆಯ ಬೆಂಕಿಯ ತಣಿಸೆ ಕಾಷ್ಠದಗ್ನಿಯ ಮಾಡಿ
ಉರಿಯ ಸೆರಗೊಳು ಮರೆಯಗೈದುದೆಂತು !

ತಾಯಿ ಕಾಣದ ಶಿಶುವು ಬಾಯಿ ಬಾಯ್ ಬಿಡುತಿರಲು
ಎತ್ತಿ ತಂದರು ನಿನ್ನ ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ
'ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಕೆಂಗ-ಕೆಂಗಿಯರಿರಾ ಕೊಳ್ಳಿ
ಇಂದಿನಿಂ ನೀವಿದಕೆ ತಾಯಿತಂದೆ !

ಇಂದಿನೀ ಬರಗಾಲ ನಾಳೆ ಸುಗ್ಗಿಯಕಾಲ
ಅದನುಣ್ಣುವಾ ಸೈಪು ನಿಮ್ಮಗಿರಲಿ
ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ನಿಮಗೆ ಇವಳೆ ಸತ್ಪುತ್ರಿಯೈ
ಶಬ್ಬಲಿಗೆ ತಾಯ್ತಂದೆ ನೀವಾಗಿರಿ !

ಮುನಿಯದಿರಿ, ಮುರಿಯದಿರಿ, ನಮ್ಮ ಕರುಳಿನ ಬಳ್ಳಿ
ನಿಮ್ಮ ನೆಲದೊಳೊ ಬಳೆದು ಮಘ ಮಘಿಸಲಿ !
ನಿಮಗಿನ್ನು ಶುಭಮಕ್ಕೆ ಧರೆಗೆ ಮಂಗಳಮಕ್ಕೆ
ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಗೆಲಮಕ್ಕೆ ! ಶಾಂತಿ ನಿಲಲಿ !

ಹರಕೆ ಕೈಗೂಡಿತೋ ಆಶಯವೆ ಫಲವಾಯ್ತೊ
ಅವರತ್ತ ಕಾಲ್ತೆಗೆಯೆ ಮುಸುಕಿ ಮೋಡ
ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಬಾನನಂಡಲೆಯಿತ್ತು
ಕಾಲೂರಿತಿಳೆಗಂದೆ ಮಳೆಯು ನೋಡ !

ಹೊಳೆ ಹರಿದು ಧಗೆಯಳಿದು ಬೆಂದ ನೆಲ ನೀರುಂಡು
ಹಸುರಿನಾನಂದದಲಿ ಪುಳಕಗೊಂಡು
ಹಕ್ಕಿಯಿಂಚರ ಗಾನ ಪರಿವ ಪೊನಲಿನ ತಾನ
ಚೆಲುವಿನಾ ಚಿಲುಮೆಯಿ ಧರಣಿ ಗಹನ !

ಬಹುಧಾನ್ಯ ವತ್ಸರದಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಬಹು ಧಾನ್ಯ !
ತಿಂದುಣುವ ದನವಿಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ ಮನುಜ !
ಹೊಲಮಾಳ ಊರಗಳು, ಮೊರಡಿ ಮಲೆಯಾದುವೈ
ತಿಪ್ಪೆ ತೋಪುಗಳೆಲ್ಲ ದಿನಸಿ ಕಣಜ !

ಅನಿತರೊಳಗಲ್ಲೆದ್ದ ಬೊಬ್ಬೆಯಬ್ಬರಿಸಿತ್ತು
ರಾಮಣ್ಣದೆವ್ವನೊಡೆ ಬೀಸಿ ಬಂದು !
'ಏಳಿರೇಳಿರಿ ಎಲ್ಲ ಗೋರಿಗುಹೆ ಸೇರಿಕೊಳಿ
ಕೆಂಗಜ್ಜ ಮಲ್ಲಿಗೆಯನರಸಿಕೊಂಡು,

ಇದೊ ಇಲ್ಲೆ ಬರುತಿಹನು ಊರ ನಾಲ್ವರ ಕೂಡಿ
ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯಗೋಷ್ಠಿ !'
ಎಂದು ನುಡಿದಾ ದೆವ್ವ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮುದ್ದಿಸಿತು,
'ಮನದನ್ನೆ ನಾಳೆ ಬಾ ಪಡೆವ ಭೆಟ್ಟಿ'

'ಬಂದಿಹೆನು ಎದೆಯನ್ನ ಇಂದೆ ಬಾ ನಗೆಯಾಡು'
'ಕಾಲ ಮೀರಿದುದಿಂದು ನಾಳೆ ಬಾರೆ'
'ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ ಓ ಒಲವೆ, ನನ್ನನುಳಿದರಗಳಿಗೆಯೂ
ನಾನಿಲ್ಲಿ ನಿಲಲಾರೆ ಹಿಂದೆ ಬರುವೆ'

ಮರ ಮರಳಿ ನುಡಿಯುತಲೆ ತರಳೆ ತೋಳುಗಳೆತ್ತಿ
ತಬ್ಬಿದ್ದಳಾರವೋ ತೊಡೆಗಳನ್ನು
ಗಂಡ ರಾಮಂಗೆತ್ತು ಕಣ್ತೆರೆಯೆ ಕಂಡಳಹ
ತುಂಬುಗಂಬನಿ ಕಣ್ಣ ಕೆಂಗನನ್ನು !

'ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಬೆಳಕೆ ನನ್ನ ಜೀವನದುಸಿರೆ
ಇಲ್ಲಿಗೇತಕೆ ಬಂದೆ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ?
ಅಮ್ಮ ನೆನೆದಳೆ ನಿನ್ನ ? ಏನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು ?
ವರ್ಷದೆಡೆ ಬೇಡಿದಳೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ

'ಅವಳಿಗೇತಕೆ ಕೂಳು ಧೂಳು ಧೂಳಾದಳಿಗೆ
ಕರುಳು ಕೂಗಿದುದಪ್ಪ ಕಳೆದ ಇರುಳು
ಅಮ್ಮ ಬಂದಳು ಇಂದೆ ಎನ್ನ ಬಾಳ್ಗತೆಯನ್ನು
ಬಿತ್ತರಿಸಿ ನೀವು ಬರೆ, ಮರೆಯಾದಳು

ನುಡಿಯಲೇನಿದೆ ಹೇಳು ಎನಗಿಂದು ಅಪ್ಪಯ್ಯ
ಹೊರೆಯಾದೆ ನಿಮಗೆಲ್ಲ, ವ್ಯರ್ಥ ಬಾಳು
ತಾಯಿ ಸಗ್ಗವ ಸೇರೆ ತಂದೆ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದ
ನಿಮಗೊ ಆಗಿಹೆನಿಂದು ದೊಡ್ಡ ಗೋಳು !'

ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದನು ಮುದುಕ ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿಯ ತೆರದಿ
ಕೈಕಾಲ ಕೀಲುಗಳು ಕಳಚಿದಂತೆ !
ಮಗಳ ತಲೆ ನೇವರಿಸಿ ಸಂತಯಿಸಲೆಳಸಿದನು
ಉಕ್ಕುವಾಲಿಗೆ ನೀರನೆರೆಯುವಂತೆ !

ಮಂಜು ಮರೆಯಾಗಿತ್ತು ಬಿಸಿಲು ಮೇಲೇರಿತ್ತು
ಪರಿವ ನದಿ ಎಡವದೇ ನಡೆಯುತಿತ್ತು
ಬಿಮ್ಮನುವ ಬೆಟ್ಟವೂ ಗುಮ್ಮೆನುವ ಗುಹೆಗಳೂ
ಕೆಮ್ಮನೆಯ ಗೋರಿಗಳು ಮಲಗಿದ್ದುವು !

ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು

ತೃತೀಯ ಸಂಪುಟ

(ಶಿಶಿರ)

ಅದುವೆ ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು ಇಂದಿಗೂ ನಿಂತಿಹುದು
ಗತಕಾಲದಿತಿಹಾಸ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ
ಅಳಿದುವೆನಿತೋ ಜೀವ ಮಡಿದುವೆನಿತೋ ರಾಜ್ಯ
ನದಿಯಂತು ಹರಿಯುತಿದೆ ಸತತವಾಗಿ

ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು

(ಶಿಶಿರ)

‘ನಕ್ಕುಬಿಡು ಸಾಕೆನಗೆ ! ಮುನಿಸೇಕೆ ಮನದನ್ನೆ ?
ಮುಚ್ಚಂಜೆ ಮುತ್ತೈದೆ ಮುಳಿಯೆ ಶೋಭೆಯೆ ಪೇಳು ?
ಮೌನ ಮುದ್ರೆಯನೊಡೆದು ನುಡಿಸು ಬಾ ವೀಣೆ; ಕೃತಿ
ಸ್ವತಂತ್ರದ ತಂತ್ರಿ ಶ್ರುತಿತಪ್ಪಿ ತಾನಸ್ಫುಟಾ
ಸ್ತ್ರೋತ ರವವೊಸರುತಿದೆ ಬಾ ಇಂದೆ ಶ್ರುತಿಗೈದು
ರಾಗಮಾಲಿಕೆ ಬಿಡಿಸಿ ನಾದಬ್ರಹ್ಮವ ಸೇರು
ಬರಿಯ ಬೆಳ್ಮುಗಿಲೇರಿ ಬಾನಲೆವ ಕವಿಯಲ್ಲ
ಕಲ್ಪನೆಯ ತಲ್ಪದಲಿ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಮಲಗಿ
ಸುರಕಾಮಿನಿಯರೊಡವೆರೆದು ಸಗ್ಗಸುರೆಯನು ಸವಿವ
ಕನಸುಣಿಯು ನಾನಲ್ಲ, ನೈಜತೆಯ ಪಾಡುವೆಂ
ಸತ್ಯಸೂರ್ಯನ ಮೆರೆಸಿ ನಿತ್ಯತೆಯ ಸಾರುವೆನು

ಶರದ ಹಿಮವಂತಗಳ ಶೈಲ ಶೃಂಗಗಳೇರಿ
ಶಿಶಿರ ಸಂಪುಟವೆತ್ತ ತ್ರೈಕೂಟದಗ್ರಕ್ಕೆ
ಕರೆದೊಯ್ವೆ ಬಾ, ಬೇಸರವೆ ? ನಾ ಬಲ್ಲೆ ನೀ ಮಳ್ಳಿ
ಹುಸಿಮುನಿಸಿನಿಂದೆನ್ನ ಮನಸೆಳೆವ ಯತ್ನವಿದು
ಮರುಳ ನಾನಾದರೂ ಮರಳಾಗೆ ಮುಳಿಸಿಂಗೆ !
ನೀನೊಮ್ಮೆ ನಕ್ಕುಬಿಡು ಸಾಕದುವೆ ಸಂಜೀವಿನಿ !
ಸತ್ತ ಚಿತ್ತಕೆ ಮತ್ತೆ ಚೇತನವ ತುಂಬುವುದು
ನೀ ಸ್ಫೂರ್ತಿಕನ್ಯೆ ! ತಳುವದಿರು ತರಳೆ, ಪೊತ್ತಿಳಿವ
ಮುನ್ನಮೇ ಪಾಂಥ ಮುಗಿಸಬೇಕಲ್ತೆ ತನ್ನ
ದೈನಂದಿನ ಪಯಣಮಂ ಪವಿತ್ರ ಯಾತ್ರೆಯಂ’
‘ಸಾಕ್ಸಾಕು ಸುಮ್ಮನಿರಿ ಕೇಳ್ದವರು ನಕ್ಕಾರು !’
“ನಗಲಿ ಬಿಡೆ, ನಗಲಿ ಬಿಡು ಮನುಜ ನಗುತಿರಬೇಕು !
ಅದುವೆ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವು; ಕೇಳ್ದರಿಯೆಯೇಂ ಗಾದೆ,
‘ನಗೆ ನೀನು ಜಗವು ನಿನ್ನೊಡಗೂಡಿ ನಗುವುದೆಂದೂ
ಅತ್ತರೇ ಅಳಬೇಕು ನೀನೊಬ್ಬಳೇ ಒಂಟಿ”
‘ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತತ್ತ್ವ’ ಕಥೆಯೊಂದ ಪೇಳಿರೆನೆ
ಹಿಮವಂತ ! ಹನುಮಂತ ! ನಗುವಂತ ! ಒಣಕಂತೆ !’
‘ಅಲ್ತಲ್ತು ಎದೆಯನ್ನೆ ನನ್ನ ಕಾವ್ಯಶ್ರೀಗೆ ನಾನಿಟ್ಟ
ತಿಲಕವದು, ಕೇಳ್ದರಿಯೆಯೇಂ ನನ್ನ ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು ?’
‘ಹ್ಞಾ ! ಅದೇ ಪೇಳಿರಿಂ, ನಾನಿಮ್ಮ ಬೇಳ್ದ ಕಥೆ
ಏನಾದಳಾ ಮಲ್ಲಿ ? ಕೆಂಗಜ್ಜನೇನಾದನ್ ?
ಶಿವನು ಪುಟ್ಟುವ ಮುನ್ನ ಪೇಳಿದ್ದಿರಾ ಕಥೆಯ
ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪೇಳಿರೇ ಬರದಕಥೆ ವಾಸ್ತವತೆ !’

ಮನೋರಮೆಯಂದು ಮುದ್ದಣನ ಬೇಡಿದಂದದಲಿ
ಬೇಡಿ ಬರೆಸಿದಳೆನ್ನ ವೀಣಿ ನನ್ನೆದೆಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಞಿ
ಕಳೆದೇಳು ವತ್ಸರಗಳಿಂದವಿಶ್ರಾಂತ ವಿಶ್ರಾಂತಿ–
ಗೈದೆನ್ನ **‘ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು’** ಮತ್ತೆ ಜಾಗೃತವಾಗಿ
ನಡೆಯಲುಜ್ಜುಗಿಸಿತ್ತೈ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡು !
ಮಲ್ಲಿಗೆ

ಮರಳಿದಳು ಮನೆಗೆ ಕೆಂಗಜ್ಜನೊಡಗೂಡಿ;
ತನ್ನೊಳಗೇನನೋ ಕೆಮ್ಮ ಕೆಮ್ಮನೆ ನುಡಿದು ನಗುವಳು
ಮತ್ತೆ ಕೂಗುವಳು ಕತ್ತ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಶೂನ್ಯವನೆ
ನಿಟ್ಟಿಸುತೆ ನಿಲ್ಲುವಳು; ಹೇಳೆ ತೀರದ ಮಾತ
ಮೌನದಲೆ ಸಾರುವಳು, ಕಣ್ಣುಗಳ ಕಾಸಾರ
ಕೋಡಿವರಿದೆತ್ತೆತ್ತಲುಂ ಪಸರಿಸಿತ್ತು !
ನಡುಗಿದನು ಕೆಂಗಜ್ಜ ತತ್ತರಿಸುತೋಡಿದನು
ಜೋಯಿಸರ ಕರೆತಂದು ಬರೆಸಿ ಕಟ್ಟದ 'ಚೀಟು'
ಮಂತ್ರವಾದಿಯ ತಾಯ್ತ ತೋಳ ಮೇಲೇರಿತ್ತು,
ಕೋಳಿಯನು ಬಲಿಗೊಟ್ಟು ಚೆಂದದನ್ನವ ಚೆಲ್ಲಿ
ಮಂಡಲವ ಬರೆಸಿ ಮನೆಗಾವ ಪೀಡೆಯು ಮುಂದೆ
ಸುಳಿಯದೋಲ್ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಗೈದು ಮುಗಿಸಿಯಾಯ್ತು
ಹಲವು ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತುದು ಆಯ್ತು ;
ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮಂಕಂತು ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ.
                                        ನೂರೆನವಿರ
ಕೆಂಗಜ್ಜ, ಗಂಜಿಯನ್ನಟ್ಟೊಡನೆ, ತಂದಿತ್ತ
ಮಗಳ ತುಟಿಗೆ,
                    'ಕುಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಂದವ್ವ ಗಂಜಿಕುಡಿ
ನನ್ನವ್ವ ಕುಡಿದೆನ್ನ ತಣಿಸು, ನನ್ನ ಜೀವನದುಸಿರೆ,
ನನ್ನ ಬಾಳಿನ ಕಣ್ಣೆ, ಪೇಳವ್ವ ನೋವೇನು?
ನಾ ಹಣ್ಣು ಮುದುಕ, ನೊಂದಿದೆ ಜೀವ, ಜೀವನದ
ಕುಲುಮೆಯಲಿ ಬೆಂದು ಬೆಂಡಾಗಿಹುದು.
ನನ್ನೆದೆಯ ಬಾಂದಳಿದ 'ಬೆಳ್ಳಿ' ನಿನ್ನವ್ವ;
ಮಲ್ಲಿಗೆಯಿದೋ ಕೇಳು ಇದು ಮಾತು ಸತ್ಯ
ನೀನು ನೇರ್ಪಡುವನ್ನೆಗಂ ನಾನಿನಿತು ಸೇವಿಸ
ಲೊಲ್ಲೆ, ನೀರೀಂಟಲಾರೆನೌ ಕುಡಿಕಂದ
ಕುಡಿ, ನನ್ನೆದೆಯೊಳಿರದೆದ್ದ ಹೆದರಿಕೆಯೇರ್ಗೆ
ಸಂತಸದ ಸವಿಮಾತದಾಗಲೌ ದಿವ್ಯೌಷಧಿ !

ಮುದುಕನಾ ಮಾತನಾಲಿಸಿದಂತೆ ನಟನೆಯಂ
ತೋರಿ ಮೇಲೆದ್ದು ನಡೆದಳೌ ತನಗೆ ತಾನೇ,
ಕೂಡೆ ಕೆಂಗಜ್ಜನಿಗೆ ಮೂಡಿದವು ಹತ್ತುಭುಜ,
ಹತ್ತು ಕಾಲ್ ; ಗರಿಗೆದರಿ ಕೇಗಿ ನರ್ತಿಸಲಿಕ್ಕೆ
ಉಜ್ಜುಗಿಸಿದತ್ತವನ ಮನಮಯೂರಿ ತಾನಂದು
ಆನಂದದಾ ಗಿರಿಯನೇರಿ !

                              ತೆಗೆದು ತೆಂಗಿನ
ನಾರ ತಡಿಯನೊಪ್ಪದಿ ಹಾಸಿ ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಕಂಬಳಿಯ
ಮಡಿಸಿ ಹೊದಿಸಿ, ಮಗಳ ಮುಂದಲೆ ಸವರಿ, ಮುದ್ದಿಸಿ
ದೀವಿಗೆಯ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ ಮುದದಿ ಮಲಗಿದ ಮುದುಕ.

ಇರುಳ ಮೊದಲಿನ ಯಾಮ ಉರುಳಿತ್ತು, ಮಲ್ಲಿಗೆಯು,
ನಿದ್ದೆ ತಿಳಿದವಳೆದ್ದು ಮನೆಯ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯ
ಮುಟ್ಟಿ, ಮುಟ್ಟಿ ವಂದಿಸುತೊಮ್ಮೆ, ಮತ್ತೆ ಗೋಳಿಟ್ಟು
ಗೌರಿ ಹಸುವಿನ ಕೊರಳ ತಬ್ಬಿ ಮುದ್ದಿಡುತೊಮ್ಮೆ
ನಡೆದಳು ಕಡೆಗೆ ನಡುಮನೆಗೆ.
ನೋಡಿದಳು

ಕೆಂಗಜ್ಜ ಮಲಗಿದ್ದ ಹಸುಗೂಸಿನಂದದಲಿ
ಸಗ್ಗ ಸೌಖ್ಯದ ಸೊಗಸು ಸುಂದರದ ಕನಸುಂಡು
ಮಲಗಿತ್ತವನ ನಿರ್ಮಲ ಚಿತ್ತ, ಆಪತ್ತ ಮರೆದು !

ಕಾಲ್ದಿಸೆಯೊಳೆನಿತೋ ಪೊಳ್ತು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಲ್ಲಿ
ಶಿರಬಾಗಿ ನಮಿಸಿದಳು ಪಾದರಜ ಧೂಳಿಯಿಂ
ಮುಂದಲೆಯ ಮುಡಿಸಿದಳು ಗೊಣಗಿದಳು ಮನದೊಳಗೆ,
'ಮನ್ನಿಸೆನ್ನನು ತಂದೆ ಮನ್ನಿಸೈ ದೇವಾತ್ಮ
ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯ ಕಂದ ತಂದುದಿಲ್ಲಾನಂದ
ಓ ತಂದೆ ಕೆಂಗಜ್ಜ ತಂದು ಸಲಹಿದಿರೆನ್ನ

ನೀವಂದು, ತಬ್ಬಲಿಯ ಶಿಶುವೆಂದು ಬಿಸುಡಲಿಲ್ಲ.
ಬರದ ದಳ್ಳುರಿಯಲ್ಲು ಸಲಹಿದಿರಿ ತಂಪೆರೆದು
ನಿಮ್ಮುಪಕಾರದಾ ಋಣಕೆ ಬಡ್ಡಿ ತೆರಲಾರೆನಾನ್
ನಿಮ್ಮ ಮನ ಮುದಗೊಳಿಸಿ ಮನೆಯ ಕೇಕೆಯ
ದನಿಯ ತಾರಕದಿ ದನಿಗೈಸಿ, ಅಂಬೆಗಾಲಿಡು
ವೊಂದು ಶಿಶುವಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ ತಿಂದವಳಾದೆ
ತಂದೆಗಾನ್ ಕರುಣಿಸಿದೆ ಪರದೇಶಯಾತ್ರೆ.
ಸಾಕಿದವ್ವನಿಗಿಲ್ಲ, ಕೈ ಹಿಡಿದ ಪತಿಗಿಲ್ಲ,
ನನ್ನ ನೆರೆ ನಂಬಿದ್ದ ನಿಮಗಾದೆನೌ ಮಿತ್ತು.
ನಾ ಪತಿತೆ, ಹತಭಾಗ್ಯೆ, ಆವ ಜನ್ಮದ ಕರ್ಮ
ನಾನರಿಯೆ ಓ ತಂದೆ ಇಹದ ಬಾಳಿನಲಿಂತು
ಸಮೆಸಿದೆನು ಮುಗಿದುದೊ ಎನ್ನ ಕರ್ಮ ಮೇಣಿಹುದೊ
ನಾನರಿಯೆ ಓ ತಂದೆ ಇಹದ ಬಾಳಿನಲಿಂತು
ಸಮೆಸಿದೆನು ಮುಗಿದುದೊ ಎನ್ನ ಕರ್ಮ ಮೇಣಿಹುದೊ
ನಾನರಿಯೆನಪ್ಪಯ್ಯ; ಏನಾದರಂತಿರಲಿ
ಕೃಪೆಮಾಡಿ ನೀವ್ ಬೀಳ್ಕೊಡಿರೆನ್ನ, ಅಮ್ಮನನು
ದೇವನನು ಕಂಡು ಮಾತಾಡುವೆನು, ನಾವೆಲ್ಲರೂ
ಸೇರಿ ನಿಚ್ಚವೈತಂದಿಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಕೂಡಿ
ನುಡಿಸುವೆವು ನಿನ್ನೆದೆಗೆ ಸಂತಸದ ಸುಧೆಯೆರೆದು
ನಲಿಯುವೆವು ! ಕಳಿಸಿಕೊಡು ಓ ತಂದೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳ.
ತೌರೂರ ಮರೆಯ ನಾಂ, ಪತಿಸೇವೆಗೈಯುವೆನು......
ಕೆಂಗಜ್ಜ, ನೀಮೆಂದಿಗಾಗಿರೈ ನನ್ನ ತಂದೆ
ಕೆಂಗವ್ವನೆನ್ನವ್ವೆ, ಸ್ವಾಮಿ ರಾಮರೆ ಪತಿಯು
ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರಕು, ಆ ಸೈಪು ನನಗಿರಲಿ;
ನಿಮ್ಮ ಕರುಣಾಗಂಗೆ ಅನವರತ ಪಸರಿಸಲಿ !
ಮನ್ನಿಸಿರಿ ಕೆಂಗಜ್ಜ ಮಂದಮತಿಯವಳ;
ಮನ್ನಿಸೌ ಮಂದಿರವೆ, ಮನ್ನಿಸಿರಿ ಗೋವುಗಳೆ
ಮನ್ನಿಸೆಲೆ ಮಹಮನೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ ದೇವತೆಯೆ
ಎಲ್ಲರೂ ಮನ್ನಿಸಿರಿ ಬೀಳ್ಕೊಡಿರಿ ಸಂತಸದಿ
ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಮಗಳನ್ನು ಪತಿಯೂರಿಗೆ !
ನಡೆದಳು

ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಡೆಯ ವಂದನೆ ಸಲಿಸಿ ನಮಿಸಿ..
ಕರ್ಬೊಗೆಯ ಕರೆದಿದ್ದಿತಾ ರಾತ್ರಿ ಚಿಕ್ಕೆಗಳ
ಮೂತಿಗೂ ಬಳಿದಿತ್ತು ಕಪ್ಪುಮಸಿ ! ದ್ರವಿಸಿ
ದಟ್ಟಯಿಸಿದ್ದ ಕತ್ತಲೆಯ ತೆರೆ ಸೀಳಿ, ಹಾರಿದಳು
ತನ್ನ ತಾಯ್ ಪತಿಯಿದ್ದ ರುದ್ರಭೂಮಿಯ ಬಳಿಗೆ.

ತೋಪಂತೆ ನಿಂತಿತ್ತು; ಮಲಗಿದ್ದ ಗೋರಿಗಳು
ಎಚ್ಚೆತ್ತು ನಿಲಲಿಲ್ಲ; ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಕೂಗಿಂಗೆ
ಮಾರ್ದನಿಯ ಬೀರಿತ್ತು ದೂರದಾ ಅರೆಬಂಡೆ !
ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೂಗಿದಳು, 'ಓ ಅವ್ವ ! ಕೆಂಗವ್ವ !
ಓ ಇನಿಯ ! ಇದೊ ಕಾಣೆ ಬಂದಿರುವೆ ಮಾತಾಡಿ,
ಮಾತಾಡಿ; ಕಲ್ಲುಗಳೆ, ಬೋಳೆದೆಯ ಬಂಡೆಗಳೆ,
ಓ ತಮಾಲದ ತರುವೆ ಸುರಿವ ಝುರಿ ಹರಿವ ಹೊಳೆ
ಓ ನಿಂತ ಮಡುವೇ ನುಡಿ ನುಡಿಸಿ ಅಡಿಯಿಡಿಸಿ;
ಕಂಡಿರೇ ಪೇಳಿರೇ ನನ್ನ ತಾಯ್ ಪತಿಯರನು;
ಬರಮಾರಿಗುಣಿಸಾದ ಓ ನನ್ನ ಬಂಧುಗಳೆ
ನುಡಿಸಿರೇ ಬಂದಿಹೆನು ನಿಮ್ಮನಾಲಂಗಿಸಲು
ತೊರೆದೆಲ್ಲ ಬಂದಿಹೆನು. ಓ ಅಮ್ಮ ಮಡಿಲೊಡ್ಡು,
ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯ ಕಂದ ಹಂಬಲಿಸಿ ಹಸಿದಿಹೆನು
ಹಾಲೂಡು, ಬಾ ನಿನ್ನ ತೊಡೆಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ನಾಂ
ಲಾಲಿಯಾಲಿಸಿ ಜೋಲಿ ತೂಗಿಸಿ ಶಿಶುವಾಗಿ ನಲಿವೆ !
ಇದೊ....ಬಂದೆ..ನಾ ಇಂದೆ...ಇದೊ...ಬಂದೆ...ನಾ ಇಂದೆ !
ಹೊಂಗೆ ತೋಪಿನ ದೇಹ ಬೆಚ್ಚಿ ಬಿತ್ತು !
ನಿಂತ ಮಡುವಿನ ನೀರು ತುಳುಕುತಿತ್ತು !
ಸುರಿವ ಝುರಿಯತ್ತಿತ್ತ ಸರಿಯುತಿತ್ತು !
ಗೋರಿ ಗರ್ಭಗಳಿಂದ ನಗೆಯೊಂದು ಚಿಮ್ಮಿತ್ತು !

*   *   *

ಪಗಲಿರುಳಿನಿಗ್ಗಾಲಿ ಮೂರುರುಳನುರುಳಿತು,
ಮುದಿ ಕೆಂಗನಂಗಕ್ಕೆ ಹರೆಯ ಹೊನಲ್ವರಿದಿತ್ತು !
ತಿರುಗಿದನು ಮುದುಕ ಮುದ್ದು ಗುವರಿಯನರಿಸಿ
ಕೆರೆ ಬಾವಿ ಹೊಲ ಗದ್ದೆ ಊರೂರನಲೆದಾಯ್ತು.
ದಿನ ಮೂರರಿಂದಲೂ ನಿದ್ದೆಯರಿತಿರಲಿಲ್ಲ ಕಣ್
ಹೊಟ್ಟೆ ಸೇರಿರಲಿಲ್ಲ ಅಗಳನ್ನ ಹನಿನೀರು,
ಸೋಲೆನ್ನುವರಿವಿಲ್ಲ ಅವನೆರಡು ಕಾಲ್ಗಳಿಗೆ
ಕಂಡ ಕಂಡರ ಕೇಳಿ ಕಾಡು ಮಲೆಯಲಿ ಕೂಗಿ
ನಡೆವ ಹೆಂಗೆಳೆಯರೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಮಲ್ಲಿಯೆಂದೇ
ಭ್ರಮಿಸಿ, ನಡೆ ನಡೆದು, ನುಡಿ ನುಡಿಸಿ, ಓಡಿ ಬಿದ್ದೆದ್ದು,
ಕಂಗೆಟ್ಟು ದೆಸೆಗೆಟ್ಟು ಮತಿವಿಕಳನಂತಾಗಿ
ಅಲೆದಲೆದನೆಲ್ಲೆಲ್ಲೂ; ಕಾಲ್ ಪರಿವ ಎಲ್ಲೆಡೆಯು
ತಿರುಗಿದನು ಮುದುಕ ಮುದ್ದು ಕುವರಿಯನರಸಿ
ಮನುಜ ರೂಪದ ಮರುಳು ತಾನಾಗಿ ಬಂದನೈ
ಸಿದ್ಧರಡಿವಿಯ ಮಲೆಯ ಮಡಿಲ ಪ್ರೇತವನಕೆ !

ಏರಿದನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮಲೆಯಾಕೃತಿಯ ಬಂಡೆ;
ಗುಂಡಾದ ಹೆಬ್ಬಂಡೆ ಎತ್ತರದ ಅರೆಬಂಡೆ !
ನೆತ್ತಿ ಮೇಗಡೆ ನಿಂತು ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ನೋಡಿದನು
ಕಾಣಲಿಲ್ಲೇನೇನೂ, ಕೂಗಿದನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ!
ಬಿಳಿಯ ಕಲ್ಲಿನ ಬೆಟ್ಟ ಜಾಲ್ಗಿರಿಯ ಹೂಬನ
ತರು ತಮಾಲದ ತೋಪು ಸಮಾಧಿಯಾವರಣ
ಏನೆಲ್ಲ ನಿಟ್ಟಿಸುತ ಹರಿದುವವನಾ ಕಣ್ಣು
ಚಿಲುಮೆಯಿಂ ಪುಟಿದೊಮ್ಮೆ ಝುರಿಯಿಂದ ಜಾರಿ
ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿದುವು ಕೆಳಗಡೆ ತೆರೆದ ಬಾಯ್ ಮಡುಗೆ !

ಕಾಣಿಸಿತದೆಂಥದೋ ಕಪ್ಪು ಛಾಯಾರೂಪಿ ತಾನ್
ತೇಲುತಿದ್ದಿತದಲ್ಲಿ ಕರಿಮಡುವಿನೆದೆಮೇಲೆ !
ನಿಟ್ಟಿಸಿದನಾ ಮುದುಕ ಕಣ್ಣು ಕತ್ತಲೆ ಕವಿಯೆ
ಮಿಗೆ ಹೊಸೆದು ನಿಟ್ಟಿಸಿದ....'ಹೌದೌದು ! ಬೇರಲ್ಲ !!
ಅಹುದವಳೆ ! ನಮ್ಮ ಮನೆ ಬೆಳಗಿಸಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯೆ !
ಏಕೆ ಮಲಗಿಹಳಿಲ್ಲಿ ಈ ಚಳಿಯ ನೀರಿನಲಿ ?
ಬಾ ಮಲ್ಲು, ಮುನಿಸೇಕೆ ಮನೆಯ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯ
ಮೇಲಿಂದು ಮಲಗಿಸುವೆ ! ಚಿಕ್ಕಂದಿನಂದದಲಿ
ನನ್ನ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೂರು ಬಾ ಒಯ್ಯುವೆನು
ಬಾ...ಬಾ....ಬಾ ಮಲ್ಲಿ...ಓ ನನ್ನ ಮಲ್ಲಿಗೇ...!'
ಮರವಟ್ಟ ಬಂಡೆಯದು ಬೆಚ್ಚಿ ಎದೆ ಬಿಚ್ಚಿತೆನೆ
ನೆತ್ತರೇನೆತ್ತೆತ್ತ ಹರಿಯಿತ್ತು ಧಾರೆ !
ಕೆಂಗನಂಗವದೆಲ್ಲ ಸುಗ್ಗಿ ಸೂರೆ !!

*** **** ****

ಅದುವೆ ಕೆಂಗನ ಕಲ್ಲು ಇಂದಿಗೂ ನಿಂತಿಹುದು
ಗತಕಾಲದಿತಿಹಾಸ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ !
ಅಳಿದುವೆನಿತೋ ಜೀವ ಮಡಿದುವೆನಿತೋ ರಾಜ್ಯ
ನದಿಯಂತು ಹರಿಯುತಿದೆ ಸತತವಾಗಿ !

ಕೂಗು ಬಂಡೆಯ ಮುಂದೆ ಕೂಗಿದೊಡೆ ಕೇಳುವುದು
ಮರುದನಿಯು ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
'ಕೆಂಗಜ್ಜ' ನೆಂದೊರಲೆ,' ಮಲ್ಲಿ ಬಾರೆ'ನ್ನುವುದು
ತುರುಗಾವರಿಂದಿಗೂ ಕೇಳ್ವರಿಲ್ಲಿ !

ಸಾ.ಶಿ.ಮ.ರವರ ಇತರ ಕೃತಿಗಳು

ಶಿವತಾಂಡವ (ಕವನ ಸಂಕಲನ)
ಮರೀಬೇಡಿ (ನಾಟಕ)
ವಿಭೂತಿ ಪುರುಷರು (ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳು)
ತೀರ್ಪು ಮತ್ತು
ಇತರ ನಾಟಕಗಳು
(ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ)